

GLASNIK

SREČNO IN USPEŠNO 1990!

DECEMBER 1989, ŠTEVILKA 12, LETO XXIII

IMP Glasnik izdaja Delavski svet sozda IMP – Industrijska montažna podjetja v 7.200 izvodih. Uredništvo: Ljubljana, Likoarjeva 6. telefon (061) 314-562. Glavni in odgovorni urednik je Janez Votek. Člani odbora za obveščanje IMP so: Bojan Germovšek, Mojca Ipavec, Dragica Janežič, Dušan Jovanovič, Nevenka Kavkler, Lijana Kokotek, Biserka Lazar, Marija Leskover, Anton Maček, Lidija Močilnikar, Iztok Munih (predsednik), Joži Pipp, Marija Servatzky, Franc Šeruga, Štefan Šeruga, Primož Zupančič, Marjan Žnidaršič. Tiska Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

DELAJSKI SVET

Zavrtnjen koncept

Delavski svet je na svoji seji 21. novembra imel precej obsežen dnevni red. Resda je bila osrednja točka določitev predloga samoupravnega sporazuma o prenehanju in preoblikovanju sozda IMP ter o razpisu referendumu in o predlogu pogodbe o ustanovitvi družbene delniške družbe IMP.

Pod prvo točko dnevnega reda, pri pregledu sklepov, bi morali obravnavati še poročilo o poslovanju mešanega podjetja Secar in poročilo o stroških in virih sredstev za adaptacijo upravne stavbe sozda IMP. Toda na predlog delegata Avtomatike so obe točki umaknili z dnevnega reda. Ob tem se poročevalcu zastavlja vprašanje, zakaj soglasna odločitev o umiku te točke, če so na prejšnji seji tako kategorično zahtevali pojasnila.

Nova organiziranost

Preidimo k osrednji točki dnevnega reda. Na začetku druge točke dnevnega reda je uvodno obrazložitev podal generalni direktor Boris Gazvoda. Povedal je, da je do odstopanj od predvidenega terminskega plana aktivnosti prišlo predvsem zaradi zamujanja pripomb in zaradi usklajevanja pripomb. To je bil temeljni razlog, da so aktivnosti zamaknili za tri tedne. Poudaril je, da imajo delegati pred sabo tri sklope aktov: usklajeno besedilo samoupravnega sporazuma o prenehanju in preoblikovanju sozda IMP, pogodbo o ustanovitvi podjetja v družbeni lastnini IMP delniške družbe in predlagane pripombe, ki niso bile upoštevane.

Kot bistvene spremembe, ki so predložene, je ustanovitev podjetja v družbeni lastnini IMP delniške družbe, namesto prej predvidenega mešanega podjetja. Družba naj bi bila ustanovljena z časovno omejitvijo štirih let in bi prenehala 31. decembra 1993. Skupščina pa naj bi najkasneje do konca septembra sklepala o trajanju družbe za nedoločen čas. Kot novost je tudi poudaril, da se po novem osnutku investira v podjetje, kjer je nastal.

Delež ustanoviteljev naj bi se odločil na osnovi čistega premoženja 30. junija letošnjega leta, usklajeno konec leta. Na osnovi javne obravnave je bilo ugotovljeno, da knjižno stanje ne odraža dejanskega stanja, zato naj bi v obdobju dveh let ugotovili dejansko stanje. Zatem je delegat pozval naj se v svoji razpravi omejijo na sam koncept in zavzamajo stališče do njega.

Tudi predsednik komisije za samoupravljanje sozda IMP, Dušan Kecman, je v svojem uvodu povedal, da je komisija obravnavala vse pripombe iz javne razprave, vendar je upoštevala le tiste, ki se nanašajo na samo vsebino ponujenega osnutka organiziranosti. Medtem ko pripomb, ki neposredno posegajo v spremembo ponujenega osnutka, ni upoštevala. Dušan Kecman je poudaril, da bi se potem morala odločiti za spremembo osnutka, za kar pa ni pristojna.

V razpravi se je oglasil delegat iz Livarja, ki je povedal, da se s predlaganim konceptom ne strinja preprosto zaradi vztrajanja na kapitalnem razmerju 51:49-tim odstotkom kapitala. Poudaril je, da še naprej vztrajajo pri uveljavitvi oziroma upoštevanju predloga, ki so ga podali na prejšnji seji delavskega sveta. Iz te pa jasno izhaja, da se predlagano obliko združevanja kapitala ne strinjajo. Direktor

Boris Gazvoda mu je odgovoril, da je predlagani koncept nastal na osnovi odločitve kolegija direktorjev že februarja meseca, ko so se odločili za trdnjše kapitalsko povezovanje. To čvrsto kapitalsko povezavo pa zagotavlja le združevanje 51-tih odstotkov kapitala. Rahlejša kapital-ska povezava pa ne jamči te čvrste povezanosti med podjetji znotraj IMP-ja.

Zatem se je oglasil delegat iz Avtomatike, Dušan Tatalovič, ki je prav tako opozoril, da pripombe niso bile upoštevane. Povedal je, da delavski svet Avtomatike nasprotuje združevanju 51-tih odstotkov kapitala v IMP, ker samoupravni sporazum, oziroma osnutek pogodbe, ne defirata dovolj jasno, zakaj ravno takšen odstotek združevanja. Predlog zavračajo tudi zaradi tega, ker ni dana možnost proste presoje delavcem, koliko kako in kam bodo združevali sredstva. S predlaganim načinom jim je odvzeta pravica upravljanja in vsiljena vloga delavcev v delniški družbi. Zato zahtevajo nov predlog samoupravnega sporazuma in pogodbe.

Dušan Mestinsk iz Telekomu je postavil načelno vprašanje, ali pomeni da so tisti, ki bodo glasovali proti predlaganim osnutkom že apriori proti obstoju IMP-ja. Zatrnil je, da temu ni tako. Po njegovem mnenju je bilo okrog osnutka preveč taktiziranja, kar je razvidno iz tega, da se pripombe niso upoštevale, čeprav je bilo po njegovem dovolj jasno rečeno, da komisija vse pripombe upošteva. Žal pa je iz predloga in iz spiska neupoštevanih dovolj jasno razvidno, da se je kljub množici pripomb na spornem odstotku združevanja vztrajalo na osnovnih tezah. Če je bilo več kot 13 organizacij proti temu odstotku, je verjetno bilo nujno to upoštevati in najti kompromisno rešitev. Ravno takšen odnos predlagalcev po njegovem mnenju poraja določene dvome in bojazen s strani delovnih organizacij, to je takorekoč nezaupanje. Hkrati je poudaril, da so vse premalo razdelane odgovornosti v krovnem podjetju. Zato je bil mnenja, da glede na zgodovinske izkušnje reorganizacij v IMP-ju in dane obljube, da bo z novo organizacijo bolje, to še ne pomeni, da bo zares bolje. Kajti koncept reorganizacije sam tega ne zagotavlja. Kot je povedal, tudi sedanja predlagana postopnost ne pojasnjuje položaja. Poudaril je še, da v primeru, če referendum »pade« oziroma glasovanje za sklep o izvedbi referendumu, krivde za to ne morejo prevzeti delegati, kajti po njegovi oceni bi pred sejo morali vse zadržke strokovno razčistiti.

Oglasil se je tudi direktor mariborske Montaže Borut Perhavec, ki je poudaril, da delniška družba ni vprašljiva, vprašljivi so le 51 odstotkov združevanja kapitala. Ob tem je opozoril na še nekatere pomanjkljivosti. Po njegovi oceni namreč manjka strokovna ocena o ekonomski upravičenosti reorganizacije, in smernice razvoja. Boris Gazvoda je ob tem opozoril, da bo o mikroorganizaciji odločala skupščina, vendar je najprej potrebno speljati makroorganiziranost.

Pat pozicija

Na delavskem svetu smo žal poslušali v glavnem enostransko razpravo, saj so bili delegati, ki so se s ponujenim osnutkom strinjali v glavnem tihi. Pretežna večina, ki se je opredelila proti osnutku, pa je predala svoje argumente oziroma stališče pisмено. Zatem je predsednik delavskega sveta, Vinko Kuder dal sklep o razpisu referendumu na glasovanje. Za predlagani sklep in s tem za predlagane osnutke je glasovalo 16 članic in sicer delegati: Klima montaže, Projektivnega biroja, Alchroma, Panonije, PMI-ja, Promonta, Skipa, Klimata, Isa, Tena, Dvigala, Interne banke, Marketinga, Inženiringa, Izipa – delovne skupnosti in delovne skupnosti sozda. Proti so glasovali delegati: Montaže iz Maribora, Montaže iz Kopra, Elektromonterja, Bliska, Klime iz Celja – delovne skupnosti, industrijske in montažne proizvodnje, vsi štirje delegati iz Livarja, Tia, Črpalk, Itaka, Avtomatike, in Telekomu. Vzdržal pa se je delegat iz delovne skupnosti Ika. Po glasovanju je nastal dokaj mučen položaj. K temu povejmo, da bi za sklep moralo glasovati najmanj 19 delegatov torej dvotretjinska večina članic sozda.

Nov koncept

Po glasovanju so se sicer pojavljali pomisleki, ali je izid glasovanja odraz večinskega mnenja delavcev, ali pa odraz mnenja vodilnih struktur. Ta zapis ni mesto, da bi razglabljali o tem. Na vprašanje: »Kaj sedaj?«, se je oglasil direktor Panonije Emil Zelko, ki je povedal, da je izid glasovanja pač odraz medsebojnega nezaupanja. Vendar so po njegovi oceni zadeve preveč resne, da bi lahko iz trenutka v trenutek spreminjali svoja stališča.

Zatem so se delegati nekako le poenotili in vodstvo sozda zadržali, da le-to pripravi nov osnutek, ki naj bo odraz medsebojnega dogovora direktorjev. Ti so namreč v prvi vrsti odgovorni za reorganizacijo, ker so delavci premalo strokovno usposobljeni, da bi lahko sami odločali o osnutku. Ta naj bi bil pripravljen v roku enega meseca. Generalnega direktorja pa so zadržali, da skliče kolegij direktorjev, ki naj odloči ali se bo obstoječi osnutek dopolnil ali pa bo potrebno izdelati nov osnutek organiziranosti sozda.

J. VOTEK

PTUJ

Čistilna naprava začela s poskusnim obratovanjem

V četrtek, 22. novembra so na Ptuj svedano predali namenu obnovljeno in dograjeno čistilno napravo. Kot nam je že znano, je bil glavni izvajalec del Inženiring.

Napravo je projektiral inž. Igor Kos, dela pa so izvajali KGP Ptuj, Hidrometal iz Mengša, Uljanik iz Reke, mariborska Montaža ter ptujski Eko. Pogodba je bila podpisana pred dobrim letom na funkcionalni ključ. Predstavniki vlagatelja Komunale gradbeništva iz Ptuja so poudarili, da so s potekom del izredno zadovoljni. Posebno zadovoljstvo pa so izrazili nad kakovostjo izvedbe samih del in spoštovanjem dogovorjenih rokov. To priznanje je dovolj zgovoren dokaz, da IMP v tem trenutku razpolaga z dovolj kakovostnega znanja in ustrezno organizacijo tudi za tovrstna dela.

Uspešen zagon naprave je nazadnje ovrgel vse dvome, ki so se porajali že ob samem podpisu pogodbe in med samim potekom del v množičnih, pa tudi strokovnih medijih. Svečane otvoritve so se udeležili najvišji predstavniki družbeno političnega življenja ptujske občine in predstavniki sosednjih občin Ptuja iz Dravskega polja. Osrednja osebnost otvoritve je bil vsekakor predsednik republiškega komiteja za varovanje okolja in urejanja prostora Tomaž Vuga. S strani IMP-ja so se slavnosti udeležili generalni direktor Boris Gazvoda, namestnik generalnega direktorja Janez Stanovnik, direktor Inženiringa Vlado Kuret in Miha Šmuc kot vodja projekta s strani Inženiringa.

Več denarja za ekološko sanacijo Slovenije

Tomaž Vuga, ki je bil slavnostni govorec na svečanosti in ki je prerezal tudi trak ter simbolično pognal čistilno napravo, je v svojem govoru izrazil zadovoljstvo nad uspešno zaključenimi deli in izrekel priznanje izvajalcu del Inženiringu.

Ob tej priložnosti je poudaril, da pomeni uspešna sanacija in dograditev čistilne naprave na Ptuj le enega od prvih korakov k čistejšemu okolju voda, v naslednji fazi pa tudi zraka. Ob ptujski čistilni napravi, ki bo prispevala k sanaciji Drave, so prvi uspešni koraki narejeni tudi v Ilirski Bistrici za sanacijo reke Reke, in s tem Škocjanskih jam. Ta dva uspešno zaključena projekta pomenita šele začetek aktivnosti iz programa sanacije voda. Ob priložnosti svečane otvoritve so se tako sestali z republiškim ministrom predsednik izvršnih svetov obdravskih občin, in se dogovarjali o nadaljnjem poteku aktivnosti sanacije Drave. Kot je poudaril govorec, je v pripravi že program za sanacijo Mure, spodnje Save in Soče.

Ti začetni pozitivni rezultati so samo spodbuda k bolj odločni zastavitvi akcije. Ekološka zavest ljudi je že na tako visoki ravni, da je ceno za razbremenitev naravnega okolja nujno priznavati in jo tudi poravnati. Rezultat te visoke zavesti bo tudi poseben zakon o ekološkem dinarju za sanacijo zraka, voda, odpadkov in tal. Žal pa z ekološkim dinarjem ne bo moč sanirati vseh ekoloških napak, storjenih v preteklosti. Prav tako ni moč pričakovati takojšnje sanacije od danes na jutri. Po mini-

strovi oceni so realne možnosti za sanacijo okolja na Slovenskem neke do leta 2000. Po grobih ocenah bi potrebovali za sanacijo okrog 4 milijarde dolarjev. Eden od korakov, ki naj bi prispeval k prenehanju onesna-

Tomaž Vuga svedano predali namenu

ževanja v prihodnje, je tudi zakon o gradnji objektov, ki predpisuje popolno ekološko neoporečnost.

Skratka, je poudaril minister, odločitev Slovenije je, da vztraja in uresniči ekološko sanacijo krajine. Ob tem se zavedajo, da sanacija ne bo možna brez kakovostnih strokovnih podlag, ki jih že pripravljajo. Kot je še enkrat

Boris Gazvoda in Tomaž Vuga med ogledom čistilne naprave

poudaril, pa bo Slovenija potrebovala za sanacijo najhujših ekoloških problemov od 350 do 400 milijonov dolarjev. Na koncu se je še dotaknil reorganizacije uprave in poudaril, da je komunalna dejavnost občinska dejavnost in taka mora tudi ostati.

Svečanost so popestrili učenci osnovne šole s krajšim kulturnim

programom, ki je bil izrazito ekološko obarvan.

Čistilna naprava

Kot smo že zapisali, je bil vlagatelj v rekonstrukcijo čistilne naprave na Ptuj Komunala gradbeništvo in promet iz Ptuja. Projektant je bil inž. Igor Kos, izvajalec dela pa naš Inženiring. Po besedah direktorja delovne organizacije inž. Piška, so 70 odstotkov denarja za rekonstrukcijo čistilne naprave prispevale Dravske elektrarne, ostalo pa občinska interesna skupnost za komunalno. Čistilna naprava je zgrajena za biološko aerobno čiščenje odpadnih voda in anaerobno stabilizacijo blata. Naprava zmore prečistiti v prvi stopnji, ki je zgrajena, 105 tisoč polucijskih enot na dan. Po izgradnji prve stopnje je dnevni dotok 220 litrov odpadka na sekundo, dnevna obremenitev pa je 6300 kilogramov BPK₅ na dan.

Za mehansko čiščenje sta vgrajeni dve polni črpalki, z zmogljivostjo tistotih litrov na sekundo, avtomatske rešetke, ozračen peskolov in maščobnik, vsak s prostornino 250-tih kubičnih metrov in z dvema primarnima usedalnikoma prostornine 660-tih kubičnih metrov. Zatem poteka biološko čiščenje v dveh oksidacijskih bazenih prostornine petstotih kubičnih metrov in sekundarnem usedalniku prostornine 3687 kubičnih metrov. Blato obdelujejo v 150 kubičnem zgoščevalcu, dveh 1800 kubičnih gniliščih iz katerih odvajajo bioplin v dva 133 kubična plinohrama. Samo blato nato dehidrirajo s tlačno prešo, katere zmogljivost je 12 kubikov na uro. Vgrajena sta tudi dva plinska motorja z generatorjema zmogljivosti 160 kilo Volt Amperov. V pogonski zgradbi pa je ko-

mandni prostor, laboratorij, delavnice in kotlovnica.

Ob zaključku slovenosti, sta generalni direktor Boris Gazvoda in direktor Inženiringa Vlado Kuret predala predstavnikom vlagatelja KGP iz Ptuja grafike, ki predstavljajo dejavnost IMP-ja.

J. Votek

CIOS

Družbeno podjetje

Sam naslov tega zapisa je dokaj provokativno zastavljen. Zastavlja se vprašanje kakaj? Kljub temu, da je sam projekt oziroma namen ustanovitve podjetja že bil predstavljen v našem mediju in nekaterih drugih javnih medijih (Gospodarski vestnik idr.), kaže, da so znotraj IMP-ja še zmeraj določene nejasnosti okrog njegovega namena in načina same ustanovitve.

Cios je inovacijski center za razvoj podjetništva

Savo Tatalovič, ki še zmeraj volontersko opravlja dolžnost direktorja v Ciosu poudarja, da je le-to družbeno podjetje v popolni lasti IMP-ja. Njegova naloga je v prvi vrsti ustanavljanje novih majhnih podjetij, ki so kompatibilna s programom IMP-ja, ne pa njegova konkurenca. Nenazadnje je vse to jasno razvidno iz dokumentacije o registraciji. Kot poudarja, so principi delovanja družbenega podjetja jasno opredeljeni v Zakonu o podjetjih. Ne glede na dvome, ki jih prinašajo vsi novi radikalni zasuki, pa Cios več kot uspešno opravlja svoje poslanstvo. Na eni strani je potrebno poudariti, da je res, da so vsa podjetja, ki jih ustanavlja Cios, ali katere je že ustanovil, mešana podjetja. To pomeni, da je poleg družbenega kapitala v teh podjetjih udeležen zasebni kapital.

Ce se povrnemo k že prej zapisanemu, je potrebno še enkrat poudariti, da gre za ustanavljanje podjetij, ki so s svojimi programi kompatibilna z IMP-jem in dopolnjujejo njegovo ponudbo. Kaj to pomeni? Če smo v enem od predhodnih zapisov ob predstavitvi Ciosa zapisali, da naj bi notranje podjetništvo pomenilo neke vrste deblokado kreativnega potenciala znotraj obstoječe nomenklature IMP-jevih organizacij, ki so žali bog še zmeraj preveč tayloristično organizirana, so dosedanje rezultati »interesentov« za ustanavljanje novih podjetij to sliko nekako obrnili na glavo.

Savo Tatalovič pravi, da zaenkrat še ni zares tistega odziva s strani IMP-jevcev, kot so ga morda pričakovali. Vzroki so lahko različni, eden je morda večja socialna gotovost, ki jo nudi obstoječi sistem zaposlitve. Delno pa ga lahko pripišemo temu, da se potencialni podjetniki le ne bi radi pojavljali kot konkurenca. Pisec teh vrstic je skorajda prepričan, da je predpostavka precej točna, kajti sam pozna nekaj ljudi, »ki so šli na svoje« že v času, ko se jim je ponujala možnost ustanovitve mešanega podjetja ob delovanju Ciosa.

No, če sedaj obrnemo to drugo plat in jo postavimo pod

drobnogled, lahko ugotovimo, da veliko zanimanje podjetnikov izven IMP-ja, ki ustanavljajo podjetja pomeni – recimo temu pozitivno pridobitev – za IMP. Na eni strani pomeni širitev ponudbe in dejavnosti IMP-ja, po drugi pa ne gre zanemariti kadrovskega potenciala, ki »priteka« na ta način v IMP. V bistvu gre za kreativen kadrovske potencial, brez kakršnih koli vlaganj, če seveda odštejemo ustanovni vložek pri ustanovitvi podjetja. Ti pa so povrh vsega še podjetniško naravnani.

Življenje ali propad?

Povrnimo se k prej zastavljenim izhodiščem in k tveganju novih podjetnikov. Brez odvečnega besedičenja je povsem na dlani, da so novi podjetniki odvisni predvsem od svojega znanja in sposobnosti. Uspešnost podjetja in s tem svojo socialno varnost si zagotavljajo s svojimi sposobnostmi. Kot pravi Savo Tatalovič jim mešano podjetje ne garantira nobene socialne varnosti, kajti pravila igre so povsem jasna: če firma propade ostanejo ti ljudje, če se nekolikanj grobo izrazimo, sami sebi na grbi. Tu ni nobene milosti. Kot jim ni na drugi strani ob uspešnem nastopanju zaprta možnost širitve – rasti.

Dilema, ki se odpira piscu teh vrstic je edino poslovanje ali bolje rečeno vprašljivost razvojne potence teh podjetnikov na dolgi rok. Namreč nekaj je le potrebno imeti pred očmi. Jasno je, da ti ljudje prihajajo iz določenih okoliš z določenim znanjem in tudi določeno »klientelo«, ki jim bo vsaj na kratek rok zagotavljala uspešnost, recimo temu konjunkturo. Vendar pred očmi mi vseeno ostaja okolje v katerem nastajajo ta podjetja. Gre le za jugoslovanski prostor, ki je infrastrukturalno in komunikacijsko še dokaj nerazvit. Zato pričakujem po krajšem časovnem obdobju pešanje razvojne potence, zaradi prevelike skrbi za obstanek. Skratka obstaja možnost pristanka na obrtniški ravni.

V tem delu razmišljanja me je Savo Tatalovič prepričeval obratno. Pravi sicer, da je v tem morda del resnice, toda podjetništvo pomeni odpiranje in zapiranje, odvisno pač od tržne selekcije. Hkrati pa je poudaril, da tudi dobiček, ki se bo ustvarjal v teh novih podjetjih, ne bo ne-

namensko razporejan, ampak ga bodo namenili ustanavljanju novih podjetij, pretežni del pa bo po njegovi oceni nujno usmerjati v razvojno raziskovalno dejavnost v smislu financiranja razvoja novih programov za IMP, verjetno na projektni osnovi. Skratka, po njegovih ocenah, ne glede na tržno selekcijo novih podjetnikov, se sploh ne odpira vprašanje kontraproduktivnosti notranjega podjetništva. Ob pametni strategiji in seveda ustreznih podpori, predvsem kapitalski in prostorski, bi lahko dosegli kakovostne premike na ravni celotnega IMP-ja. Savo Tatalovič namreč pravi, da je samo delovanje Ciosa naletelo na dokaj skromno podporo s strani IMP-ja. Uspešnemu delovanju se ima zahvaliti v prvi vrsti podpori, ki mu jo daje poslovodstvo sozda.

Razvojni dinar

Ob tem potegnimo še nekatere primerjave Ciosa z drugimi t. i. inkubacijskimi centri. Po besedah Save Tataloviča je Cios daleč najuspešnejši inkubacijski center, saj mu je v dobrih petih mesecih uspelo ustanoviti že 14 podjetij, teh pa bi lahko še več, če se ne bi srečevali s kapitalskimi in prostorskimi omejitvami. Vse to jih je vodilo, da so se odločili in kandidirali za sredstva iz razvojnega dinarja. V ta namen je bil pripravljen elaborat, ki so ga na skladu tudi podprli in mu namenili finančna sredstva. Presenetljivo je morda to, da je bil Ciosov projekt edini projekt iz IMP-ja, ki se je potegoval za sredstva iz tega sklada in jih tudi dobil. Skratka tudi »uspešnost« projekta na natečaju za sredstva iz razvojnega dinarja naj bi bila dovolj zgovoren dokaz, da so tovrstni projekti na širši družbeni ravni ustrezno ovrednoteni in priznani, ter jih tudi ustrezno podpirajo. Izredno ugodno je bil ocenjen projekt tudi pri Beograjski banki, ki je aktivnosti Ciosa prav tako podprla z ugodnimi krediti.

Za konec se še na kratko sprehodimo skozi dejavnosti novih podjetij, ki jih bomo podrobneje predstavljali. Dosedaj so bila ustanovljena podjetja s področja medicinske opreme, proizvodnje in servisiranja PC računalnikov, namiznega založništva, producentstva s področja glasbe, preventivne mikroklimatike v zdravstvu, marketinga in oblikovanja, planiranja in analiz, finančnega inženiringa, računalniške procesne avtomatizacije itd.

J. VOTEK

DELA VSKI SVET

Poslovanje v devetih mesecih

Delavski svet je na svoji seji 21. novembra obravnaval in potrdil poročilo o poslovanju v minulih desetih mesecih. Poročilo o devetmesečnem poslovanju je podal pomočnik generalnega direktorja Uroš Korže. Kot je uvodoma povedal, so poslovni rezultati močno podvrženi inflacijskim gibanjem, delno pa so izkrivljeni zaradi novega obračunskega zakona, ki temeljito spreminja strukturo dohodka.

Po podatkih znašajo poslovni prihodki za celoten sistem nekaj čez 2.381 milijard dinarjev, kar pomeni 921 odstotno indekso, rast napram enakemu obdobju v lanskem letu. Preračunano v nemške marke znašajo poslovni prihodki 272 milijonov DEM. Tovrstna primerjava z lanskim letom kaže na skoraj 10 odstotno rast realizacije. Po oceni poročevalca tudi ti podatki niso povsem primerljivi predvsem zaradi neurejene tečajne politike in močnega zaostanka tečaja v letošnjem letu. Kljub vsemu podatki kažejo na bistveno izboljšanje položaja v primerjavi z lanskim letom, ki je bilo eno najslabših za IMP. Zatem je postavil pod drobnogled strukturo prihodkov. Rezultati kažejo, da je bilo 65 odstotkov prihodka ustvarjenega iz lastne dejavnosti, preostalih 33 odstotkov pa iz obračuna kapitala. Ta podatek dokazuje, da je dohodek prenaplajen, kar dokazuje tudi padec realizacije za 6 odstotkov.

Sicer pa si oglejmo še druge podatke. Poslovni odhodki so znašali 2.115 milijard dinarjev in tako znaša dobiček iz tekočega poslovanja 230 milijard dinarjev.

Tako imenovani skupni bruto dobiček je znašal okrog 306 milijard dinarjev. Davki in prispevki iz dobička znašajo okrog 140 milijard dinarjev in če k temu dodamo še 13 milijard nepokritih davkov in prispevkov, le-ti predstavljajo že 57 odstotkov. Za osebne dohodke in skupno porbo je bilo namenjenih nekaj čez 59 milijard dinarjev. K temu dodajmo, da je indeks rasti osebnih dohodkov 1103 odstotna, kar pomeni, da so za 18 odstotkov višji od fakturirane realizacije. Neto dobiček torej znaša okrog 91 milijard, kar je med 0,7 in 1 odstotkom celotnega prihodka.

Med najuspešnejšimi organizacijami so Dvigalo, Marketing, Projektni biro Montaža Koper in še nekatere. Omenjene organizacije so ustvarile nad 5 odstotkov neto dobička od prihodka, medtem ko so vse ostale ustvarile manj kot 5 odstotkov.

Izgubo je zabeležilo šest delovnih organizacij v višini 61,5 milijarde. Med najhujšimi bolniki je nedvomno ptujski Eko, ki ima 29,3 milijarde izgube, ali kar 66 odstotkov celotnega prihodka. Sledi mu Klimamontaža z 27,3 milijarde dinarjev izgube,

Tehnomont z 9,5 milijarde, Panonija z 8,7, Itak, 0,5 milijarde in Ten z 98 milijoni dinarjev izgube.

Povečal se je tudi izvoz. Indeksna rast je 196 odstotna glede na planirano, medtem ko se je blagovni izvoz povečal za 17,1 odstotka. Večji je tudi uvoz in sicer znaša 34 odstotkov nad predvidenim. Trenutno je razmerje med izvozom in uvozom 5,7:1 v korist izvoza.

Delegati so informacijo o devetmesečnem poslovanju potrdili.

Delegat iz Tele koma, Dušan Mestinsk, je postavil vprašanje, na kakšen način se misli sozdati vključevati v razreševanje problemov v organizacijah, ki slabo stojijo. Pri tem je poudaril, da se s težavami poleg organizacij, ki so poslovale z izgubo, srečujejo tudi druge delovne organizacije. V veliki meri jih pritiskajo ob tla likvidnostni problemi.

Uroš Korže je odgovoril, da so vsi nadaljnji ukrepi tesno povezani in odvisni od nove zasnovane organiziranosti sozda. Sicer pa je odgovoril, da trenutno ne pripravljajo posebnih ukrepov. Predvsem je reševanje tega problema odvisno od deleža in načina soupravljanja sozda v podjetjih.

Pri tej točki se je oglasil generalni direktor Boris Gazvoda in opozoril, da ima delovna skupnost nekaj čez 10 milijard dinarjev odprtih terjatev v delovnih organizacijah.

NOVO MEŠANO PODJETJE

IMP Invest v Münchnu

Delegati delavskega sveta so na svoji minuli seji sprejeli sklep, da se v Zvezni republiki Nemčiji v Münchnu ustanovi novo mešano podjetje IMP Invest.

Poročilo o ustanovitvi je podal namestnik generalnega direktorja Janez Stanovnik. Kot je povedal, sozd IMP že od svoje ustanovitve sodeluje s tujimi partnerji tako pri klasični prodaji in nabavi izdelkov kot tudi z opravljanjem naložbenih del v tujini. Zaposlitev določenega dela montažnih zmogljivosti je stalnica IMP-ja. Kot cilj je zastavljena zaposlitev četrtnine montažnih zmogljivosti v tujini. IMP se je do leta 1976 stalno pojavljal na zahodnih tržiščih. Po letu 1976 je s to prakso prenehal predvsem zaradi povečanega obsega naložbenih del v Iraku.

Po zmanjšanju obsega teh del pa v Iraku ni bilo več možno dosežati zastavljenega cilja. Po novno vzpostavljanih kontaktih z nemškimi podjetji se ocenjuje, da bi že v prvem letu poslovanja podjetja pridobili posel za okrog 50 detaširanih montažnih delavcev. Ob tem je Janez Stanovnik poudaril, da se je povpraševanje po tovrstnih delavcih povečalo tudi na omenjenem tržišču.

Na tej osnovi se odpira možnost sodelovanja z proizvodnimi firmami, ki so nam podobne, kot tudi možnost sodelovanja z gradbenimi in montažnimi firmami, s katerimi naj bi najprej sodelo-

vali v ZRN. Odprta je tudi možnost skupnega nastopanja na tretjih trgih. Ob tem je še poudaril, da so razgovori o konkretnem sodelovanju IMP-ja s podjetji v ZRN bili opravljeni pod pogojem, da IMP ustanovi podjetje, ki bo registrirano v skladu z nemško zakonodajo za opravljanje tovrstne dejavnosti. Ustanovni kapital za ustanovitev podjetja znaša 50.000 nemških mark. Od tega bo vložil IMP 70 odstotkov oziroma 35.000 nemških mark. Preostalih 30 odstotkov pa vložil družabnik Vasja Taborsky. Stroški registracije znašajo 10.000 nemških mark. Podjetje bo registrirano kot družba z omejeno odgovornostjo.

SKIP

Izvoz v Madžarsko

V začetku letošnjega novembra je Skip podpisal pogodbo z Madžari o prodaji šestnajstih strojev (bagerjev) B 51. Vrednost tega posla, ki je nadaljevanje lanskoletnih poslovnih srečanj z Madžari, je okoli 370 tisoč ameriških dolarjev, pri čemer niso upoštevana dodatna orodja. Količina 16 bagerjev, čeprav navidez majhna, je vendarle začetek nekega izvoza, ki bo imel nadaljevanje v dodatnih količinah, pa v rezervnih delih itd., pravijo v Skipu. Omenjenih 16 bagerjev bodo prodali v prvih dveh ali treh četrtletjih prihodnjega leta in upajo, da s to količino še ni bila izrečena zadnja beseda za leto 1990.

Kakšna je razvojna pot stroja B 51?

Pred dvanajstimi leti je Skip izdelal prototip bagerja – nakladalca BN 77. Od tedaj do danes je stroj doživel čelo vrsto izboljšav. Z novim strojem B 51, ki so ga začeli serijsko proizvajati lani, so dosegli odločilni napredek. Skipov razvoj je uspel stroj izpopolniti do take mere, da je postal zanimiv tudi za konvertibilni trg.

Na svoji razvojni poti je moral premagati niz ovir predvsem slabo tehnološko opremljenost tozda in pomanjkanje kvalitetnih sestavnih delov na domačem trgu. Skratka, možnosti na poti do izpopolnitve tega stroja so bile zelo omejene, le cilj je bil točno določen: izdelati stroj, ki bi bil vseh tudi razvajanem kupcem s trdo valuto.

Pri ponudbah v tujini se je ip srečal z najbolj slovitimi zapisi kupci, ki proizvajajo po 6000 tovrstnih strojev in

imajo obdelan ves svetovni trg. No, lani in tudi letos je imel Skip precej srečanj s potencialnimi kupci iz tujine ter z njihovimi trgovci. Prišlo je tudi do srečanja z madžarskimi kupci, ki ga je omogočilo predstavništvo Agrovjuvodine z Budimpešte. Ker so na sestanku v začetku letošnjega leta pokazali precejšnje navdušenje za poslovno sodelovanje, so se dogovorili, da Skip pošlje Gozdnemu gospodarstvu v mestu Eger do sredine letošnjega leta stroj B 51, ki ga bodo preizkusili in na njem opravili demonstracije za trideset do štirideset potencialnih kupcev. Stroj je bil dobavljen julija, septembra pa je bilo organizirano srečanje s potencialnimi kupci. Organizacija predstavitev stroja sta prevzeli madžarska zunanja trgovina NIKEX ter notranja trgovina KÖZGEP z Budimpešte. Že na predstavitvi je Skip ugotovil, da je to trg, ki še ni razvajan, saj je doslej kupoval stroje z vzhoda ter tu in tam kakšen stroj, za-

hoda, kar je bilo neprimerno dražje od Skipovih strojev.

Omenjeni izvoz na Madžarsko bo imel še nekatere prednosti. Kvaliteta, ki jo zahteva tujina za vsako ceno, bo prav gotovo preizkusni kamen za Skip. Izvoz bo potegnil za seboj še organizacijo servisiranja in prodajo rezervnih delov. Prodaja takih strojev kot je Skipov B 51, je brez istočasne ponudbe servisiranja skorajda nemogoča. Na ta način bo Skip na tem trgu preizkusil svoje organizacijske sposobnosti, ki jih bo na novih trgih, ki bodo verjetno še zahtevnejši, še kako potreboval.

V Skipu se zavedajo, da izvoz ni le politična zahteva, ampak je pogoj za preživetje. Stroji, ki jih bodo proizvajali za Madžare, pomenijo 10 odstotkov celoletne količine strojev B 51. Ker testirajo tudi že stroj s pogonom na vsa štiri kolesa, računajo, da bodo poleg madžarskega trga prodali tudi še v katero drugo državo. Doslej so sicer že izvozili nekaj strojev, vendar zaradi majhne količine izvoženih izdelkov še niso mogli govoriti o pravem organiziranem izvozu, ki lahko daje dolgoročne rezultate. Upajo, da jim bodo izkušnje, ki si jih bodo pridobili z izvozom na Madžarsko, pomagale pri dogovorih z novimi kupci.

Marija Primec

ALHROM

Izvoz v Nemčijo

IMP-jev tozda Alhrom je v letošnjih devetih mesecih poslovnost zvozil. Največji odjemalec njegove opreme na domačem tržišču je bila prehrabena industrija (mlečna, industrija sadnih sokov itd.). Zanimanje za prodajo Alhromovih izdelkov je v minulih letih začela upadati, kar je tozda delno kompenziral s prodajo opreme in storitev na področju kemične industrije, tekstilne in pivovarniške industrije, tako da so bili v zadnjih nekaj letih dobro zaposleni. Letos pa se je trg investicijske opreme na omenjenih področjih takorekoč sesul in so tako prisiljeni prevzemati dela za izvoz na zahod. V tretjem četrtletju letošnjega leta je Alhromov izvoz fizično predstavljal že več kot polovico njegove proizvodnje, ki so jo izvozili v zahodno Nemčijo in delno v Avstrijo. V letošnjih polletnih mesecih je začel tozda precej sodelovati z zahodno nemško firmo THIES. Proizvodni program te firme je v glavnem nerjavna oprema za barvanje in oplemenitenje tekstila. S to firmo je Alhrom sodeloval že prejšnja leta z izdelovanjem njene opreme za jugoslovansko tržišče. Zaradi velike konjunktura na zahodnem trgu (nemškem) je tozda Alhrom prevzel v obliki dodelavnih poslov proizvodnjo podsklopov za omenjeno

opremo, proti koncu letošnjega leta pa za izdelavo kompletne opreme v glavnem za zahodno tržišče. Zahodni partner želi z Alhromom v prihodnje sodelovati z možnostjo plasmaja njegovega dela za najmanj dva milijona nemških mark letno. Prve dobave, opravljene septembra (druge so še v teku) so bile ugodno ocenjene, tako da so Alhromovi izdelki dosegli zahtevano raven kvalitete. Težave so še pri doseganju normativov, ki jih dosegajo v razponu od 60 do 85 odstotkov – odvisno pač od posameznih faz dela. Pri doseganju ekonomskega učinka pri tej proizvodnji je Alhrom v septembru in oktobru, kot je povedal direktor tozda Alhrom Zoran Kos, precej udarila tečajna politika, za katero je upanje, da se bo popravila, v nasprotnem primeru pa bo postalo tako delo nezanimivo.

Na domačem tržišču so letos uspeli pridobiti dela v Pivovarni Laško na montaži fermentorjev, ki jih bodo izvajali v prvem polletju prihodnjega leta. V naslednjih mesecih pričakujejo, da jim bo uspelo proizvodnjo polno zaposliti, od česar si kljub neugodnim prodajnim razmeram obetajo pozitivne ekonomske učinke.

M. PRIMC

KLIMA

Transport žagovine

Konec minulega meseca so monterji Klime zaključili z obnovo odpraševalnih filtrov in montažo odsesovalnega sistema za žagovino v vrhniškem Vitolu. Kot nam je povedal Viktor Žgajner, gre za dva zaokrožena sistema. Na prvem so vgradili dva odsesovalna filtra v že obstoječi sistem, ki so ju izdelali v Klimi. V drugem pa za transport žagovine, ki so ga prav tako izdelali v Klimi. Odsesovalni sistem sesa žagovino s pomočjo ventilatorjev od strojev in jo sesa v silose za žagovino. K temu dodajmo, da je bil rok za izdelavo in montažo sistemov izredno kratek. Poleg omenjenih del so v tej hali montirali sistem ogrevanja z grelniki.

KOLEGIJ DIREKTORJEV

Kaj je ustrezna rešitev

Pisec teh vrstic je imel tokrat prvič priložnost sodelovati na seji kolegija direktorjev sozda IMP. Priznati moram, da so občutki na tem sestanku bili mešani. Zato se mi je tudi zastavilo vprašanje, kako se lotiti tega zapisa. Dejstvo je, da je generalni direktor sklical ta kolegij na osnovi sklepa delavskega sveta, ki je zahteval, da naj kolegij odloči, ali se obstoječi osnutek dopolni ali pa se izdela nov osnutek reorganizacije sozda IMP. V ta namen je bil direktorjem posredovan osebni vprašalnik, na osnovi katerega naj bi se izjasnili o obliki nove organiziranosti (ponujenih je bilo več oblik), o predloženih dejavnostih, za katero naj bi se registriral IMP in o oblikovanju rizičnega sklada. Seja se je začela s pojasnilom sprejetih sklepov delavskega sveta generalnega direktorja Borisa Gazvode. Zatem pa so direktorji podali svoja mnenja, ki so se nanašala na zastavljena vprašanja.

Da ali ne?

Kljub dokaj živahni razpravi je ostal občutek, da preprosto vsi niso nastopili z odprtimi kartami. Prepogosto je bilo slišati, da bo mnenje posredovano v odgovorih na vprašalnik. Tokrat se izognimo razglabljanjem o tem in onem in poskušajmo povzeti razpravo z omenjenimi seji.

Direktor Telekomov. Ovsenik je povedal, da se strinjajo s predloženo varianto, njihovo nestrinjanje je le v 51-odstotnem deležu vezave ali združevanja kapitala. Skratka, nagibajo se k mehkejši varianti povezovanja. Direktor Marketinga Jože Naglič, da so tozdr skupnega pomena, brez lastnega premoženja. V Marketingu je zaposlenih okrog 100 ljudi, ki so glede na sedanjo obliko organiziranosti breme vseh, zato se zavzema ne glede na obliko prihodnje organiziranosti, da se jih korektno upošteva. K temu je dodal, da ne čakajo križem rok in bodo že v tem mesecu posredovali organizacijam pogodbe o sodelovanju. Sicer pa se glede na ta mrtev tek pripravljajo na reorganizacijo in registracijo kot družbeno podjetje s podjetjema Predstavništvo in Zunanja trgovina. Načelno sicer podpirajo predložen koncept, toda če bo prevladala varianta združenega podjetja, bodo sami podjetje, ki bo delalo za potrebe IMP-jevih podjetij po pogodbah. Jože Hrvatin, direktor Projektivnega biroja, je povedal, da so za predloženo varianto in svojega mnenja niso spremenili.

Vizija za naprej

Monotonost »izjasnjevanja« je prekinil Alojz Kračun, direktor Ilsa. Po njegovi oceni osnutek glede na to, da je bil dogovorjen že februarja, ni vprašljiv. Kazalo bi se poglobiti v razpravo o funkciji novega podjetja, ki naj bo vodilo nove organiziranosti. Kajti s sedanjo razdrobljenostjo bodo podjetja in sistem izgubljali na svoji moči, kajti pojem »dobrega življenja« je že danes hudo vprašljiv. Ob tem si je namreč po njegovi oceni potrebno zastaviti nekaj temeljnih vprašanj, predv-

sem vprašanje tehnološke posodobitve in približevanja leta 1992. Dejstvo je, da IMP tehnološko zaostaja, torej če se ne bo spremenilo razmišljanje, tudi napredka ni moč pričakovati. Skratka, izhajati je potrebno iz temeljev sodobne organizacije in razmišljanja ter na tej osnovi graditi novo organiziranost. Nujno pa bi po njegovem mnenju novo podjetje moralo zagotavljati vsem članicam določeno gotovost.

Jože Cetinski, direktor Montaže Koper, je povedal, da mora biti stopnja združevanja nižja od predlaganih 51 odstotkov. Sami se nagibajo k 33-tim odstotkom. Jože Horvat, direktor Skipa pa je povedal, da se glede na pat pozicijo sami nagibajo k združenemu podjetju. Vsi prej omenjeni so tudi podprli oblikovanje rizičnega sklada.

V Dvigalu se nagibajo k poslovnemu združenju. Janez Jernejc, direktor Promonta, je povedal, da se še zmeraj strinjajo s predlagano obliko. Jože Weiss, direktor Elektromonterja, pa se je zavzel za radikalne spremembe. Mnenja je bil, da o predlagani varianti ne kaže več razpravljati. Pravi namreč, da o predlogu, ki je doživel nezaupnico, nima smisla več razpravljati. Skratka, zavzema se za postopnost in za preoblikovanje sozda v združenje podjetje družbenih podjetij. Pri tem je zastavil vprašanje nove organiziranosti tozdr skupnega pomena. Podprl je ustanovitev rizičnega sklada, vendar z jasno razdelanimi kriteriji združevanja in uporabe.

Direktor Alchroma tov. Kos je povedal, da se bodo odločili za tisto ponujeno različico nove organiziranosti, ki jo bo sprejel uspešnejši del IMP-ja. Medtem, ko direktor Tehnomonta tov. Strehovec še naprej podpira predlagano zasnovo nove organiziranosti. Boris Krivic iz Klimata je povedal, da so sicer imeli sami na začetku določene pomisleke na predlagano zasnovo, vendar so se po razmisleku in razpravi odločili, da jo sprejmejo, ker v tej obliki organiziranosti vidijo optimalno možnost

uresničevanja svojih razvojnih in drugih ciljev. Razprave o kakršni koli drugi obliki bi celoten postopek pripeljale v začetno izhodišče. Podobno stališče je zavzel tudi Janez Trost iz Klimata montaže. Ob tem je Boris Gazvoda povedal, da je kljub vsemu potrebno najti ustrezno obliko, ki bo osnova za nadaljnjo akcijo. Jože Novak, direktor Avtomatike, si je najprej zastavil vprašanje, kdo je sozd. Pravi, da so vsi in ne samo delovna skupnost. Misli, da je premalo opredeljena odgovornost in vloga dosedanjih tozdr skupnega pomena, hkrati pa poudarja, da je nujen dogovor o novi zasnovi organiziranosti, kajti drugače pristajanje na 55-tih osnutkih. Jože Kolarič pravi, da morajo medsebojni odnosi temeljiti na tržnih odnosih, hkrati pa poudarja, da nasprotujejo 51-odstotnemu združevanju kapitala. Rudi Bukovec pa je opozoril, da so že same pripombe s strani organizacij bile dovolj zgovoren dokaz, da bo zasnova nove organiziranosti

padla. Kot je dejal, bi se morali sestati že pred delavskim svetom in doseči dogovor ter nastopiti pred njim z enotnim stališčem. Posledica vsega tega pa je tako še večje nezaupanje. Predlagateljem je zameril, ker ni bilo možnosti usklajevanja. V Ljubarju pa so mnenja, da je nujna ustrezna stopnja nadgradnje kot jo zahteva družbeno podjetje, torej Združeno podjetje.

Nova zasnova brez 51 odstotkov

Borut Perhavec je bil mnenja, da je razprava in vprašalnik samo podaljševanje agonije. Misli namreč, da bo vprašalnik prinesel 35 novih predlogov organiziranosti. Jasno pa je, je povedal, da je zadeva padla ravno zaradi predvidenega odstotka združevanja. Prepričan je, da delniška družba ni vprašljiva, zato je predlagateljem očital, zakaj še naprej vztrajajo pri osnutku, ki je povrh vsega še nedorečen. Kot je povedal, se nagibajo k združevanju, vendar brez povratnega združevanja. Kot osnova pa naj bi služil tisti del, ki je že združen.

Odgovornost

Borut Perhavec je še poudaril, da pri zasnovi manjka ekonom-

ski izračun, razvojni osnutek. Skratka, karte o tem, kaj prinaša nova oblika organiziranosti, bi morale biti odprte. Ob tem je še ena od največjih pomanjkljivosti ponujene zasnove **definiranje odgovornosti**. Reorganizacije ne bo moč uspešno izpeljati s pritiski. K temu je dodal, da se je glede na večinsko mnenje, ko vsi izražajo želje ostati v sistemu, pač potrebno ozirati.

Montaža se je sicer dolgo izjasnjevala o tem in se odločila ostati v sistemu, vendar le, če bo ta funkcionalno organiziran. Alojz Zupanc iz Klime Celje je poudaril, da je v osnutku precej nedorečenosti, zato se zavzema za postopnost. Nagiba pa se k združevanju v eno smer od družbenega podjetja do sestavljenega podjetja, s tem pa ni ogrožena podjetniška organiziranost. Najprimernejša bi bila družba z omejenim jamstvom, kajti sestavljeno podjetje je še preveč usmerjeno v svobodno menjavo dela. Miloš Šturm iz Tia je prav tako poudaril, da zasnova ni sporna, vprašljivo je le združevanje, zato se zavzemajo za družbo z omejeno odgovornostjo. Hkrati je poudaril, da nekatere vsebinske zadeve niso razrešene. Podobnega mnenja je bil tudi direktor Eka. Vili Brglez je povedal, da so se za ponujen osnutek odločili iz preprostega razloga, glede na prenehanje sozda z 31. 12., sicer pa so tudi pri njih pomisleki okrog združevanja 51 odstotkov kapitala. Zato se nagibajo k družbi z omejeno odgovornostjo.

Povečana odgovornost posloводства

Emil Zelko je poudaril, da so se za predlagan osnutek odločili, ker so v tem videli možnost, da povečajo odgovornost posloводства za to vejo dejavnosti, ki sicer ni klasična dejavnost IMP-ja. Ob tem je poudaril, da se ne strinja z vnaprejšnjim ocenjevanjem dobrih in slabih organizacij brez strokovnih argumentov in brez temeljite ocene programov. Čeprav, je poudaril, se Panonija srečuje s težavami, je vse, kar je iz sozda dobila, tudi vrnila po predpisanih pravilih igre. Sicer pa Panonija rešuje pretežni del svojih predvsem finančnih problemov izven sistema IMP. Kar se reorganizacije tiče, ne vztrajajo pri predloženem osnutku, ampak se bodo podredili večinskemu mnenju v IMP-ju. Odločitev Panonije pa je, da ostane v sistemu. Franc Pucko pa se je zavzel za posloavno združenje s podjetniškimi funkcijami. Vlado Kuret je poudaril, da se zavzemajo le za trdno obliko kapitalne povezave.

Evolucija

Vili Semolič pravi, da se bo Interna banka organizirala odvisno od oblike organiziranosti sistema. Glede na to, da zasnova

ni bila sprejeta, se bodo verjetno organizirali po 145. členu zakona o finančnih organizacijah, ki ustreza sestavljeni obliki podjetja. Po drugi strani pa ocenjuje, da je ponujena zasnova organiziranosti prenapeljena in da bi se dalo probleme razrešiti po enostavnejši poti s pogodbami, na osnovi katerih bi se prenesel del upravljanja, s tem pa tudi vpliva in moči ter odgovornosti, na višjo raven. Ne glede na to, kako se bodo organizacije odločile glede nove oblike organiziranosti, bi bilo nujno doseči dogovor o deležu združevanja sredstev. To pa predvsem zaradi moči sistema pri nastopanju navzven in pri pridobivanju kompleksnih poslov. Skratka, zavzel se je za evolutijsko pot, kot je sam poudaril. To pa predvsem zaradi tega, ker je nesprejemljivo preusmerjati preveč energije v tej smeri, po drugi strani pa se tudi razmere zaostrejujejo. Zavzel se je za organizacijo v skladu s potrebami.

Nova shema

Ker se je vmes večkrat pojavilo vprašanje o številu zaposlenih, je generalni direktor Boris Gazvoda na kratko podal obliko organiziranosti. Znotraj krovnega podjetja naj bi poleg vodstva bil še Inženiring, Inženiring za prodajo opreme, Finance, Raziskave in Servis. Oblikovalo naj bi se 6 odvisnih podjetij in 7 neodvisnih. Po povzetku razprave se je Boris Gazvoda zavzel za iskanje rešitve, ki bi upoštevala interese tistih, ki so se izrekli za predlagan osnutek in za obliko rahlejšje kapitalne povezave, imenovane variante 3b. Uroš Korže pa je bil mnenja, da je ustvarjanje hibrida, torej povezovanja na kapitalski osnovi na eni strani in na osnovi živega dela na drugi strani, nesprejemljiva. Kajti to bi lahko pripeljalo do kolapsa sistema. Tisti, ki so se strinjali s predlaganim osnutkom, so nastopali preveč konformno.

Registracija

Precej hude krvi je povzročilo vprašanje Miloša Šturma ali ugovor s strani sozda na registracijo Tia, glede uporabe znaka IMP, še zmeraj velja. Odgovor je bil, da še zmeraj. Direktorji so se razburjali, ker o tem niso bili obveščeni. Zatem je bil predlog o tem, ali ugovori na registracijo ostanejo, ali se umaknejo in velika večina je bila proti ugovoru.

Jože Weiss je pred zaključkom postavil še nekatere zahteve in sicer predvsem dokončni obračun poslov v Iraku. Postavil je vprašanje, kdo zadrži sklep o razrešitvi medsebojnih premoženjskih razmerij med Klimatom in Elektromonterjem in še nekatere lastninske probleme. Hkrati je zahteval, da se v bodočem statutu točno določijo roki o razreševanju problemov na arbitraži. J. Votek

RAZMIŠLJANJE

Zakaj blokada?

Dogajanja zadnjih dni nas silijo v temeljit razmislek. Na vprašanje, zakaj propad referendum in s tem zavrnitev ponujene zasnove nove in kapitalno trdnije povezave IMP-ja so možni sicer različni odgovori. Eden od teh je, da so tisti, ki so se načelno strinjali s predlagano zasnovo držali fige v žepu. Toda zadeva le ni tako enostavna.

Zdi se mi, da dosedanja organiziranost sozda enostavno, če pristopamo k problemu razvojnemu, ni mogla dati drugega rezultata kot ga je dala. To bom poskušal ponazoriti z analizo dr. Jerovška, ki se mi zdi precej točna in tudi značilna za sistem IMP-ja. Jerovšek pravi, da so naše delovne organizacije, zlasti pa sozdi, tako decentralizirani, da je vprašanje, katere aktivnosti sploh še povezujejo te organizacije. V bistvu prevladuje federativno načelo, ki se kaže v tem, da je stopnja avtonomije posameznega dela tako velika, da lahko deluje in obstaja, ne da bi bil delovno in življensko povezan in odvisen od drugih delov sistema, s katerimi je sicer formalno povezan. Ko pa posamezne delovne organizacije znotraj sozda ne sodelujejo, temveč tekmujejo,

si ne posredujejo relevantnih informacij, da bi lažje obvladovale okolje in se nanj prilagajale, smo pri federativnem načelu, ki ni učinkovito.

Vprašanje je, ali je takšno načelo sploh lahko uspešno. Pravzaprav to načelo pomeni naravno težnjo po še večji avtonomiji in samostojnosti kakor pa težnjo po integraciji in raznih oblikah sodelovanja. To se je nenazadnje tudi pokazalo. V tem času pa razmere pri nas, ne glede na normativne opredelitve, žal še niso take, da bi imele delovne organizacije ali avtonomne enote za kriterij svojega delovanja svetovne kriterije za produktivnost dela, ki bi silili organizacije v širše integracijske sisteme. Glede na to, je posledica na dlani, padla je zasnova povezovanja (ne glede na očitane ji pomanjkljivosti), kakršna je značilna za razviti svet. Če seveda to še naprej razčlenjujemo, smo pri temeljni predpostavki za uspešnost delovanja nekega sistema, ki jo navaja prej omenjeni avtor, to je zaupanje, za katero pravi, da je sicer psihološka kategorija, vendar nujna in brez katere ekonomija ne more delovati.

J. VOTEK

ITAK

Izdelan prototip absorpcijskega hladilnega stroja

IMP je leta 1987 s Carrierjem iz Siracuse v ZDA podpisal pogodbo o sodelovanju na področju proizvodnje absorpcijskih hladilnih strojev.

Absorpcijski hladilni proces temelji na dveh principih:

- na sposobnosti neke raztopine, da absorbira vodno paro,
- da pod visokim vakuumom voda vdre in absorbira toploto tudi pri nizkih temperaturah.

Omenjena dva principa uporabljajo Carrierjevi absorpcijski hladilni stroji družine 16JB za absorpcijsko hlajenje, ki je ob uporabi odpadne toplote primerna alternativa dražjim metodam hlajenja iz centrale.

Absorpcijski hladilni stroji se uporabljajo kot učinkoviti stroji za hlajenje v klimatizaciji poslovnih objektov, bolnic, letališč itd., ter v različnih industrijskih procesih, kjer je potrebno hlajenje.

Omenjena pogodba je plod sodelovanja IMP-ja in Carrierja na različnih področjih v različnih projektih doma in v tujini. Na področju absorpcijskih hladilnih strojev ima Carrier korporacija razvito družino 21 različnih velikosti teh strojev glede na zmogljivost strojev, ki jih Carrier izde-

luje v treh tovarnah v svetu (v matični tovarni v ZDA, v Mehiki in na Japonskem). Itak si je s podpisom pogodbe o sodelovanju pridobil pravico izdelave petnajstih tipov strojev. Na osnovi te pogodbe je skupina Itakovih strokovnjakov leta 1987 odšla v matično tovarno Carrierja v ZDA na prevzem tehnične in tehnološke dokumentacije ter

dokumentacije o zahtevah kvalitete izdelave in preizkusa stroja. Takoj po prihodu strokovne skupine iz ZDA v začetku lanskega leta je omenjena ekipa koncipirala projekt absorpcijskih hladilnih strojev, tako da ga je razvila v tri faze:

- prva faza je zajemala preprojehtiranje tehnične in tehnološke dokumentacije iz anglosaškega merskega sistema v evropski oziroma metrični merski sistem ter izdelavo kontrolne dokumentacije na podlagi Carrier-

jevih normativov kontrole kvalitete,

- iskanje, pridobivanje ter vzgoja kooperantov za nekatere polizdelke,

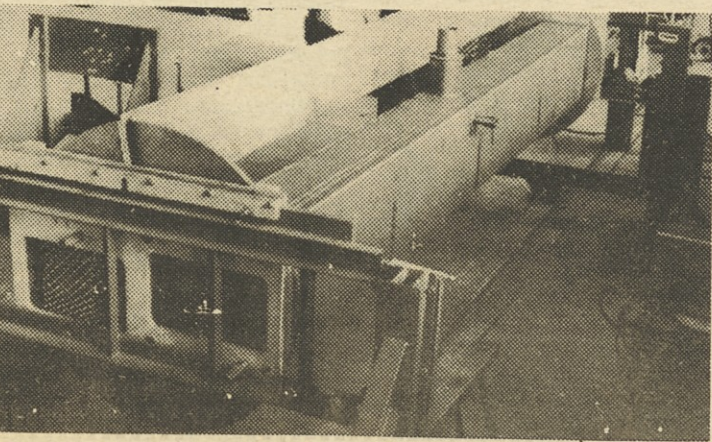
- izdelavo prototipa in testiranje stroja na zahtevne pogoje obratovanja. Omenjene faze naj bi bile končane do konca letošnjega leta. Preizkus in testiranje stroja pa bi opravili v prisotnosti predstavnika ameriške firme Carrier.

Carrier korporacija je mednarodna družba, ki ima svoje proizvodne in prodajne enote na vseh kontinentih. V matični firmi v Siracusi pa je skoncentriran razvoj in finance. Carrier korporacija je vključena in poslovno povezana v združenje UTC (United Technology Corporation), v katerem so znani proizvajalci, kot so Sykorski, Otis, Pratt and Whitney in drugi. Kot zanimivost, je pristavil tehnični direktor Itaka Zoran Planinc, naj povemo, da daje Carrier korporacija za razvoj milijon ameriških dolarjev dnevno.

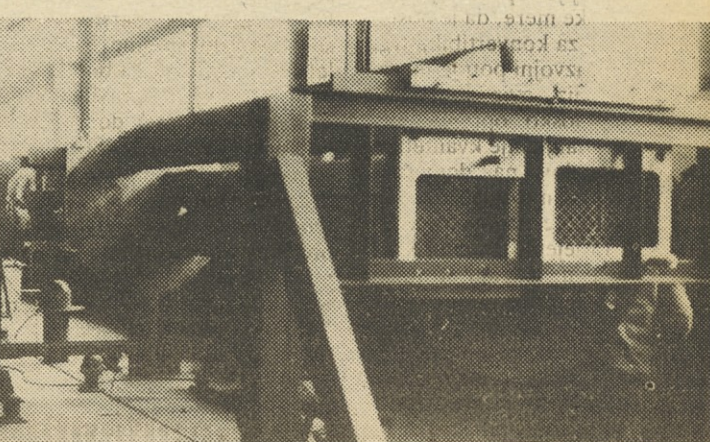
Oprema za proizvodnjo in kontrolo je bila deloma uvožena iz Zvezne republike Nemčije,

nekaj pa so jo kupili na domačem trgu, medtem ko so pa vse montažne priprave izdelali v tozdu Itak po ameriški dokumentaciji in po ameriških zahtevah. Itak, ki je kompleten projekt financiral izključno iz lastnih sredstev, je v projekt absorpcijskih hladilnih strojev vložil 500.000 nemških mark. V Itakovi proizvodnji imajo prvi prototip, ki so ga začeli sestavljati novembra letos. Glavno testiranje pa načrtujejo konec letošnjega decembra. Po izdelavi pr-

vega prototipa načrtuje Itak redno proizvodnjo prihodnje leto. Na osnovi Carrierjevih tržnih predvidevanj planirajo v Itaku v prvem letu redne proizvodnje približno 8 strojev. Kvaliteten nivo izdelave teh strojev omogoča plasma na zahodno in vzhodno tržišče ter na trg tretjih dežel. Po mnenju predstavnika družbe Carrier, ki je zadolžen za osvajanje kvalitetne izdelave strojev, ima Itak realno možnost, da bo v teh prizadevanjih uspel. Marija Prime

Prototip absorpcijskega hladilnega stroja

Izdelava stroja

PROJEKTIRANJE

Konec s tradicijo

Danes je postalo učinkovito projektiranje objektov v smislu, da bi ti ostali funkcionalni še naslednje stoletje, največji izziv strokovnjakov hišne tehnike. Ocene za prihodnost so:

- veliko delovnih mest bo zahtevalo daljši delovni čas,
- potrebna bo fleksibilnost v zasedenosti zgradb.

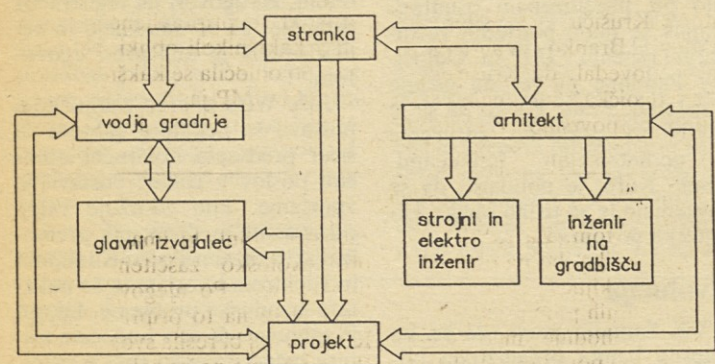
Napredne tehnologije so zato še danes povzročile razmejitve na:

- tradicionalno projektiranje in
- vseobsegajoče projektiranje.

Aktivnosti tradicionalnih strojnih in klima inženirjev so bile usmerjene v standardne strojne komponente (zračni/vodni sistemi, hladilni kompresorji, kotli...). Razumevanje teh komponent je bilo dovolj, da so izvršili svoje dolžnosti, medtem ko so na napredne tehnologije (regulacijo, vračanje toplote, shranjevanje toplote...) gledali kot na dodatne postavke. Zato so proizvajalce spodbujali, da bi ti gradili take sisteme, ki se izbirajo podobno kot kotli ali kompresorji.

Tradicionalno projektiranje je bilo zajeto v nelogični povezovalni proces z arhitekti, saj naj bi obe strani razumeli delovanje komponent in sistemov v zgradbi. Po arhitektu se je vključil strojni projektant, po njem elektro projektant in nazadnje avtomatizir. To implicitno razumevanje je pravzaprav usposobilo projektanta, da je komponente izbral in da je na koncu predal rešitve investitorju, ki je dalje izvajal gradnjo in zagon. Kot rezultat se je redno pokazalo, da napredne tehnologije niso bile zajete in da investitor ni zadovoljil svojih pričakovanj.

Tradicionalno projektiranje je bilo usmerjeno v postavitev najmanjšega števila centrov odgovornosti in je zasledovalo različne aktivnosti hierarhično. Vodja projekta je bil ultimativno odgovoren za strojne in elektro projekte in tudi rešitve so bile pogojene z njegovim usmerjanjem in celo šolanjem. Ta način je bil dober le, če v projekte niso bile vključene napredne tehnologije (slika 1).

Projektanti pa so danes spoznali, da pomeni vključevanje naprednih tehnologij v osnovne strojne projekte poenostavitev projektiranja, boljši komfort in hitrejšo amortizacijo naprav. Spoznali so, da morajo biti napredne tehnologije v žarišču strojnih projektov in ne kasneje dodajane, kar danes imenujemo revolucija inteligentnih zgradb.

Vseobsegajoči inženiring

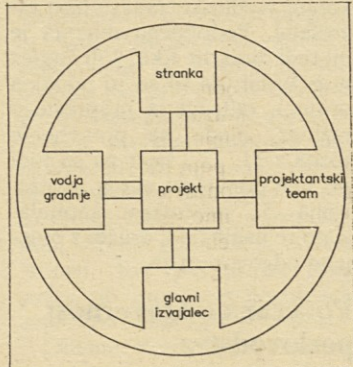
Napredne tehnologije glavni izvajalec del danes ne razume več. Združile so se praktično regulacija, varnost, procesna tehnologija (npr. priprava hrane za neko zgradbo), informatizacija, prenos zvoka, slike itd. Dinamična regulacija kot njen predstavnik vključuje strategije, ki bazirajo na diferencialnih enačbah, optimalnih kriterijih, entalpijah, itd. Zato projektanti danes samo za osnovni koncept potrebujejo leta, to pa zahteva veliko truda in znanja. Podobno velja tudi za fazo balansiranja zračnih in vodnih sistemov, ki se je danes prenesla v sistem energetskega managementa, kar pomeni, da mora to fazo izvajati tudi projektant sam.

Potrebna je bila zato decentralizacija, ker zaradi prevelike širine znanj tradicionalni vodja projekta ni mogel več nadzirati aktivnosti, za katere je bil odgovoren. Namesto hierarhične orga-

nizacije se je na podlagi združevanja teh novih zahtev razvil tako imenovani vseobsegajoči inženiring z oznako TIE (total involvement engineering), ki se odraža v:

- postavitvi boljših komunikacijskih poti v žarišče dogajanja,
- spremenjenem procesu pridobivanja dela z večjim poudarkom na naprednih tehnologijah in
- prehodu priključitve in prvega zagona naprav v nadležnost projektanta.

Zato je danes izhodišče v idejnih projektih, ki jih izvajajo predvsem arhitekti v sodelavi z drugimi strokovnjaki, ki izhajajo iz naprednih tehnologij in njim podreajo vse ostalo. (slika 2).

Razlike med evropskim in ameriškim inženiringom

Vsak projekt, ki naj bo uspešen, mora sloneti na kvalificiranemu osebju, tako v Evropi, kot tudi v ZDA. Svet je postal precej manjši in njegovo manjšanje se nadaljuje z velikimi koraki. Vse razlike in ne le razlike med zadovoljevanjem zahtev in potreb trg postajajo vse očitnejše, ko poskušamo razumeti drug drugega in delati skupaj.

Ni absolutnih resnic, zato tako za evropski kot za ameriški pri-

- priključitev in
  - zagon naprav.
- Zagotavlja mora profesionalni prooektni management od preliminarne faze pa do priključitve.

Obveščati mora upravljalca/lastnika o vseh odločitvah, ki vplivajo na projekt v skladu s:

- cilji,
  - kvaliteto,
  - časovnimi roki,
  - denarjem in
  - pogodbenimi odnosi.
- Inženiring firma izbire upravljalca/lastnika na podlagi njene tekoče:
- sposobnosti,
  - ugodnih referenc,
  - dobrih performans preteklih podobnih projektov in
  - konfliktnih interesov.
- Zaupanje upravljalca/lastnika v izbrano inženiring firmo narekuje obseg njegovega vključevanja v glavne odločitve in dajanja pooblastil. Inženiring firma je odgovorna za optimizacijo gradnje celega objekta na bazi naslednjih važnih faktorjev:
- kvalitete,
  - časa in
  - stroškov.

Izbrati mora optimalni sistem, kar pomeni, da so aranžmani, medsebojne pogodbe ali licence za prodajo ali promocijo dobaviteljev ali izdelkov – neetični. Upravljalca/lastnik bi smatral take neetičnosti kot pomanjkanje konflikta interesov, ki bi inženiring firmi preprečil, da bi optimalno izbrala vso opremo. Upravljalca/lastnik pričakuje, da so vsi sistemi projektirani brez asistenc dobaviteljev opreme ali prodajalcev, kar pomeni, da mora imeti inženiring firma:

- kvalificirano osebje in
- bazo znanja.

Inženiring firma mora imeti v lastni hiši vse potrebno osebje za izvršitev celega PPM, brez zunanjih pogodbenikov. Le tako lahko namreč komunikacijski in koordinacijski sistemi zagotavljajo izmenjavo informacij med vsemi nivoji in disciplinami, kar stopnjuje sposobnost projektne managerja, da nadzira projekt in maksimizira uporabo resursov pri njegovih odredbah. Osebe mora biti izkušeno v uporabi projektne sistema, kar pogotuje projektne managerju, da je v trenutku efikasen pri vključevanju v projekt. Izkušeno pa mora biti tudi za razvoj in uporabo modernih programov za optimizacije, stresne analize, dinamične simulacije, itd. Projektni manager ne nadomešča tradicionalnih faz projekta z novimi, temveč bolj predvideva potek faz, ki so bile prej izvršene drugače, z novimi metodami:

- koordinacije in
- upravljanja.

A/E pristop

Evropska inženiring firma temelji svoje delo na konceptualnem načrtovanju (preliminarni inženiring), kjer se specifikirajo glavni kriteriji za razvoj energetskih objektov in nabavo elementov in naprav. Pogosto postane to kar specifikacija dobavitelja, ki predvideva v fazi nabave prednosti določene proizvajalčeve tehnologije.

Upravljalca/lastnika nato konceptualne projekte pregleda in pripravi, nakar se energetski objekt razdeli na nekaj glavnih delov, za katere se nato razpiše tender. Inženiring firma tender pregleda in izdela priporočila za upravljalca/lastnika. Ko je tender podeljen, sta tako inženiring firma kot tuji lastnik/upravljalca prepustena v milost in nemilost ponudniku, ki lahko opremo izbira po kvaliteti, ne pa tudi po nizki ceni.

Primarne naprave so ponavadi zelo dobro izbrane, sekundarne in interface-i pa so manj vredni in povzročajo veliko težav v fazi priključitve in tudi kasnejše modifikacije. Konsistenca komponent ni zagotovljena, kar se kaže v povečanih skladiščih in stroških za nadomestne dele in reševanje vzdrževalnih problemov.

V Evropi je uspešen ponudnik večjih delov opreme odgovoren za:

- projektiranje,
  - prodajo,
  - gradnjo in
  - priključitev,
- inženiring firma pa je dolžna priskrbeti konzalting za pomoč

lastniku/upravljalcu v smislu danih specifikacij ponudnika.

Primerjava PPM in A/E pristopov

Ameriški PPM temelji na nesovražnosti teama upravljalca/lastnik, inženirjev in gradbenikov. Zmanjšati mora projektne časovne roke celega projekta in zato kontrolira tudi gradbeni riziko. Posebno v državah, ki so podvržene visoki inflaciji ali če mora investitor plačevati visoke obresti za posojila, mora zelo zmanjševati stroške. Od tu izhaja tako imenovana hitrosledilna metoda, ki sloni na paralelnem in ne na sekvenčnem izvajanju:

- projektiranja,
- nabave in
- gradbenih del.

Največji in najpomembnejši deli opreme se kupujejo že v fazi preliminarne inženiringa, medtem ko se v Evropi šele med ponudbeno fazo šele takrat, ko je preliminarne inženiring že končan. Zato je potrebno izkušeno osebje in poznavanje najnovejših tehnologij.

Da se tak koncept lahko uporabi, mora PPM team tesno sodelovati z upravitelji in vzdrževalci novega objekta, razumeti njihovo delo, seznanjen mora biti z vsemi napravami in dobavljenimi sistemi od raznih proizvajalcev in že v zgodnjih fazah jih mora nabavljati in konstrukcijsko pregledovati.

Evropski A/E pristop je preveč odvisen od ocen kvalitete ali od navedenih cen iz pogodbe. Zelo težko je nadzirati natančnost podatkov, ker niso na voljo informacije o stroških iz predhodnih projektov.

Glavne razlike so vidne iz tabele 1

A/E odgovornost na večnovojih sekvenčni način dela razdelitev na več firm lokalni proizvajalci izključeni pozno ocenjevanje inženiringa

PPM odgovornost na vrhu hitro sledilna metoda zahtevajo se izkušene firme več lokalnih proizvajalcev zgodnje ocenjevanje inženiringa

Qr	VAV		IDCAD			
	100 %	50 %	notranja cona		zunanja cona	
			100 %	50 %	100 %	50 %
poslovni prostori						
V _s	6.1 m ³ /sek	3.1	1.5	0.9	1.5	0.9
V _o	0.6 m ³ /sek	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2

IDCAD SISTEMI

IDCAD sistemi (integrated desiccant cold air distribution) so razviti z namenom, da zagotovijo potrebno energijo med:

- kvaliteto zraka in
  - varčevanjem z energijo.
- Vsebujejo naslednje bistvene elemente:
- izparilni hladilnik,
  - kemični sušilnik,
  - trikanalne večconske glave in
  - akumulator z ledom.

IDCAD sistem razpoznava potrebe po temperaturi dovodnega zraka ločeno za zunanje in ločeno za notranje cone in uporablja tri dovodne ventilatorje.

Sveži zunanji zrak dobavlja sistem le s kanalom hladnega zraka za zunanje cone in s kanalom hladnega zraka za notranje cone, s čimer:

- ni več mešalnih izgub v gredni sezoni,
- je občutno zmanjšana odvodna kanalska mreža
- je omogočeno ločeno nad-

zorovanje kvalitete zraka za zunanjo in notranjo cono.

Sušenje in vlaženje zraka izvaja IDCAD sistem brez dogrevanja z vodnimi toplotnimi prenosniki in zato je dovodni zrak praktično brez mikroorganizmov.

Ker IDCAD sistem uporablja za hlajenje 5°C zrak, pomeni to za običajne poslovne zgradbe proti VAV sistemom približno 55% manj dovedenega zraka in približno 45% manjšo energijsko potrošnjo ventilatorjev. Zaradi kemičnega sušenja svežega zraka pa so prihranki v mehanično proizvedeni hladilni energiji 25%-ni (tabela).

Ker IDCAD sistem uporablja za hlajenje 5°C zrak, pomeni to za običajne poslovne zgradbe proti VAV sistemom približno 55% manj dovedenega zraka in približno 45% manjšo energijsko potrošnjo ventilatorjev. Zaradi kemičnega sušenja svežega zraka pa so prihranki v mehanično proizvedeni hladilni energiji 25%-ni (tabela).

Qr	VAV		IDCAD			
	100 %	50 %	notranja cona		zunanja cona	
			100 %	50 %	100 %	50 %
poslovni prostori						
V _s	6.1 m ³ /sek	3.1	1.5	0.9	1.5	0.9
V _o	0.6 m ³ /sek	0.6	0.2	0.2	0.2	0.2
V _o /osebo	32 m ³ /h	46	25	37	25	37
C _r	72 g/m ³	149	107	85	107	85
trgovine						
V _s	3.2 m ³ /sek	1.6	0.9	0.5	0.9	0.5
V _o	0.7 m ³ /sek	0.7	0.4	0.4	0.4	0.4
V _o /osebo	32 m ³ /h	37	25	37	25	37
C _r	95 g/m ³	149	118	116	118	116
konferenčni prostori						
V _s	3.6 m ³ /sek	1.8	1	0.5	1	0.5
V _o	1.5 m ³ /sek	1.5	0.7	0.5	0.7	0.5
V _o /osebo	27 m ³ /h	37	25	27	25	27
C _r	119 g/m ³	150	133	155	133	155
cela zgradba						
V _s	12.9 m ³ /sek	6.8 m ³ /sek (53 %)				
V _o	2.8 m ³ /sek	2.6 m ³ /sek (93 %)				

Drago Golc

TEHNOMONT

Coca Cola

Že dobrega pol leta je Tehnomont prisoten v Slovinovi polnilnici Coca Cole v Žalcu. V tej polnilnici se je Slovin odločil za obnovo stare in postavitev povsem nove polnilne linije. Tehnomont je poleg tehničnega svetovanja prevzel še montažo in funkcionalno usposobitev polnilne linije.

Kako do coca cole?

»Kot že rečeno zaključujemo z deli na liniji za pripravo gazirane pijače, vsem nam dobro znane coca cole. Zato se morda najprej sprehodiva skozi sam tehnološki postopek. V prvi fazi v posebnih posodah pripravljajo sladkorno raztopino, ki jo nato sterilizirajo in filtrirajo, in zatem dodajo koncentrat. Nato raztopino v komorah za mešanje dodajo vodo in ogljikov dioksid,« nam je na kratko predstavil delovanje polnilnice vodja izvedbe inž. Trampus.

Tehnomont je na tem objektu montiral vse razvoje in opravil tehnično svetovanje, medtem ko

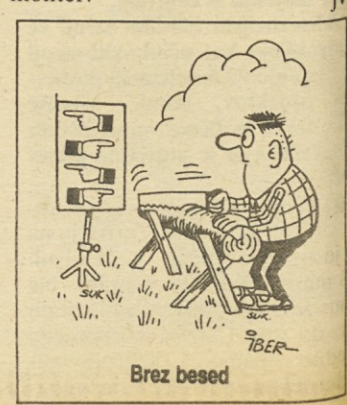

Strogo predpisani postopki

Čeprav zgleda vsa zadeva navidezno enostavna, pa le ni bila tako enostavna. Tehnologija za polnjenje coca cole je namreč predpisana. Koncern Coca cole tu ne dovoljuje najmanjših odstopanj in samo izvedbo del tudi ves čas izredno strogo nadzira. Tudi v Žalcu ni bilo drugače. Čeprav ima t.i. komisar Coca cole svoj sedež v Italiji, to ni bila nobena ovira, da se ne bi vsaj dvakrat mesečno ogledal v Žalcu in si natančno ogledal ves potek del in dal podrobnih navodil za nadaljevanje le-teh. Skratka, odstopanj ni bilo. Ob tem so nam v Tehnomontu zatrili, da kljub tej, za naše razmere »izredni

Glasnik je tudi vaš časopis! Sodelujte! Telefon uredništva: (061) 321-043

strogosti« in zahtevnosti, posebnih problemov s kakovostjo opravljenih del niso imeli. Ob tej recimo ji »strogosti« se je pokazala tudi velika pripravljenost do sodelovanja, saj so vse probleme sproti razreševali. V ponazoritev o tehnološki zahtevnosti nam pove že to, da so morali vse notranje vane spolirati, čeprav so jih varili s vpihovanjem argona. Takšen način varjenja je že kakovosten in zagotavlja biološko neoporečnost tekočin. Nedvomno pa gre velika zasluga za izredno kakovostno opravljena dela v polnilnici v Žalcu, je poudaril naš sogovornik, monterski skupini, ki jo je vodil Ludvik Muhič, prekaljen in izkušen monter.

Pomoč za Haloze

O posledicah neurja v Halozah ne pišemo kar tako. Temu zapisu je botrovala odločitev Inženiringa, da pomaga z gradbenim materialom v vrednosti 150 milijonov dinarjev, obnovi stanovanjskega objekta Antona Krušiča iz Košic v Halozah. Omenjeno domačijo, ki so jo prizadeli konec novembra spravljali pod streho, si je ogledala delegacija IMP-ja na najvišji ravni z generalnim direktorjem Borisom Gazvodo na čelu. Razen direktorja so bili na obisku še namestnik generalnega direktorja Janez Stanovnik, direktor Inženiringa Kuret in Miha Šmuc.

Iz Ptuj, odkoder smo se odpravili v Košice v osrčje Haloz, smo si lahko spotoma ogledali vse, kar je ljudi teh hribovskih zaselkov doletelo letošnje poletje. Če bi sodili po cesti, po kateri smo se vozili, bi odmahnilo z roko in dejali, kaj bi, saj to ne more biti res. Vendar nas je naš

zemlje, ki je popila in še pije življenjski sok teh ljudi. Brez soka kot da tudi te zemlje ne bi bilo, take kot je, surove. Sok teh ljudi je preprosto nujen. Brez tega soka se preprosto ne da gnesti.

Pogledi ljudi so težki, na trenutek morda grobi, toda v tre-

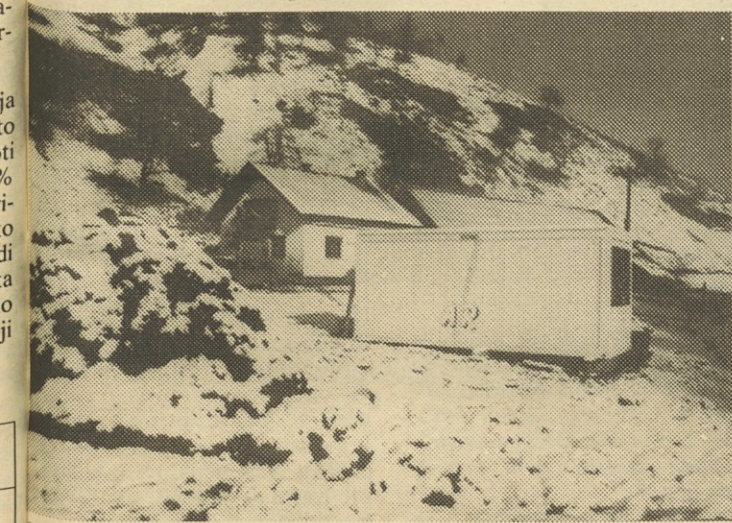
tem in onem, o svojih težavah pa niso kaj dosti govorili. Skromno so le povedali, da so tepeni od narave, ki jim ne prizanaša. Vendar v tej tegobi ni bilo pesimizma. Povabili so nas v hišo, ki od daleč res ne zgleda prizadeta. Toda ko smo jo videli od blizu, smo se lahko prepričali, da je bilo zares hudo. Težka ilovnata zemlja jo je z ene strani zasula čez streho. Toda tokrat je vzdržala. Po strokovnih ocenah drugač ne bo več. Nevarnost hribovske zemlje, ki sili v dolino, pa še zmeraj visi nad njo. Zato ni preostalo drugega kot novogradnja. Mati so nam povedali, ko smo drezali v njih, da jim bog zares ne prizanaša. No še prej so nam postregli z bokalom domačega haloškega, za katerega menijo, da letos ni bogsigavedi, da je kisel pravijo. Kljub vsemu so bili vsi zadovoljni, in s kolačem domačega kruha še posebno. Opravičevali pa so se domači, da pač v tem trenutku drugega nimajo pri roki. Vljudnostno smo sicer zavrnili, da ne bi bilo treba, toda košček domačega kruha je klub vsemu vsemu teknil. Povedali so nam, da jih je sedem v družini, onadva z očetom, mlada dva in troje nepreskrbljenih otrok. Vsi, da so doma, zato je toliko huje. »Veste že tretjič »povlemo« (gradijo), najprej smo bili na hribu, toda takrat nas je doletela »nevala« z vraničnim prisadom pri živini. Takrat smo morali vse požgati, ker je to edini način za uničenje te neprijetnosti. Leta 1977 smo dokončno na novo zgradili in se preselili pod hrib. In zdaj še plaz, ki nam še naprej grozi, zato moramo graditi na novo. Hvala za pomoč, če te ne bi bilo, bi pač morali ostati tukaj smrt, kljub strokovnim mnenjem. Vsi smo na zemlji, ta pa nam da le za pod zob in kolikor toliko spodobno življenje ob stalnem garanju, kaj več pa res ne moremo iztisniti iz nje.

Hudo bi bilo, takšno življenje v stalnem strahu, kdaj te bo sesulo, morda pokopalo ali celo odneslo. Ko bo hiša na red upamo, da bo vreme še zdržalo, in bomo lahko preselili še gospodarsko poslopje, ki je tik ob hiši,« sta nam pripovedovala mama in oče, ki se je ravno vrnil iz »občine« (krajevnega urada), kjer so imeli sestanek.

Tako smo se poslovili v dobri veri, da smo jim vsaj malo pomagali. Toda to malo pomoč so vzeli za veliko in bili iskreno hvaležni.

še pred zimo, so poleg minimalnih solidarnostnih sredstev zagotovili ugodne kredite Kreditne banke Maribor in Stanovanjske skupnosti. Hkrati pa so začeli

so zbrali 52 odstotkov sredstev za dokončanje objektov prve prioritete. Glede na inflacijo in kasnitve, pa so jih realno kljub revalorizaciji dobili le 30 odstotkov.

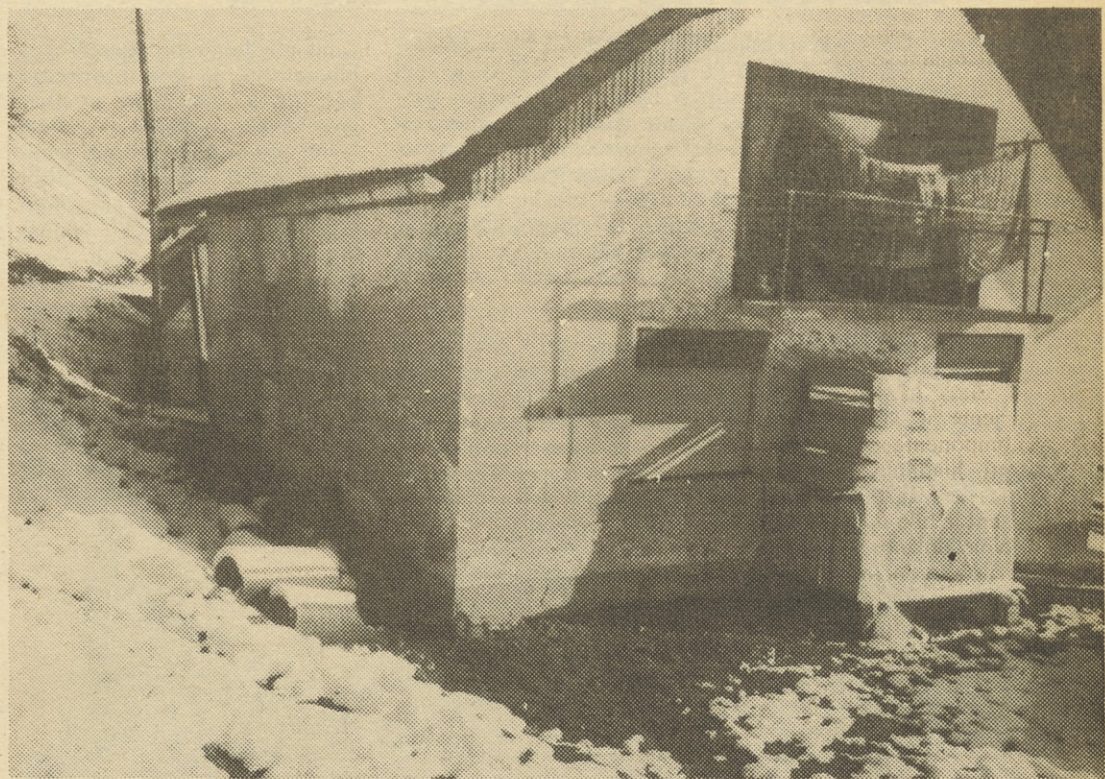

Kontejner, ki služi kot zatočišče pred plazovi

voščič opomnil, da so cesto, po kateri se vozimo, zgradila inženirska enota JLA in da prej ta pot niti kolovozu ni bila podobna. Sicer pa, kot je povedal, po drsenju plazov niti tega ni bilo več.

Bolj smo se prebijali v osrčje Haloz, bolj nam je postajalo jasno, kaj je doletelo te ljudi. Po približju so bile vse pogostejše opazne razpoke in odtrgani deli zemlje, ki so uničevali po zaselkih v dolinicah in na vznožju gribov. Priznati moram, da te razpoke še danes po tolikem času ne dajejo posebnega občutka varnosti. Zdi se mi, da se ta težka zemlja nekako noče sprijazniti s svojo lapornato podlago in da bo še kar naprej silila v dolino. Kot je težka zemlja kaže, da tudi ljudje ne popuščajo pred njo in vztrajajo. Edino kar še drži te ljudi v teh krajih je teža te

nutku ta teža in zamaknenost zdrsnosti z njihovih obrazov, kot je zdrsnil plaz. Vendar ti pogledi niso pogledi obupa, so pogledi temnih oblakov, ki se zgrinjajo nad njihovimi glavami izza katerih pa se hkrati že prebijajo sončni žarki – pogledi zadovoljstva nad tem kar imajo, pa naj je narava še tako kruta do njih. Nekaj je gotovo, kljub vsemu hudemu kar so doživeli, bi vztrajali, pa četudi brez strehe nad glavo, pa če bi jim družba priskočila na pomoč, ali ne. To nam je izpričala tudi družina, ki smo jo obiskali. Ljudje so se pokazali najprej v svojem zunanjem obličju, ki pa ne odraža njihove npravi. Kot se mi je že zapisalo, so bili njihovi pogledi težki, skorajda odsotni, ko smo se dokopali do njih. Vendar po nekaj trenutkih so se odprli, nas prijazno sprejeli. Povprašali so po

Plazovi so bili neusmiljeni

Haloze

Da vse skupaj ne izzveni preveč sentimentalno, navedimo še nekaj dejstev, ki nam jih je navedel Stanko Vanberger, predsednik komisije za odpravo škode na stanovanjskih in gospodarskih objektih pri ptujskem izvršnem svetu. Skupna škoda, nastala ob neurju tretjega in četrtega julija letos, znaša 833 milijard dinarjev ali 16 odstotkov družbenega bruto proizvoda v ptujski občini. Od tega je odpadlo na stanovanjske in gospodarske objekte 77 milijard škode neposredno po neurju. Od republike so prejeli le 7,3 odstotke sredstev. Skupaj pa je potrebno obnoviti 188 gospodarskih objektov, od tega je 18 stanovanjskih objektov in 6 gospodarskih poslopij v prvi prioriteti. To pomeni, da jih je nujno na novo zgraditi in preseliti na novo lokacijo.

Preostali pa so v t. i. drugi prioriteti, ki jih morajo sanirati v naslednji fazi. Vrednost novogradenj je 31 milijard dinarjev. Kot je razvidno iz podatkov se je solidarnostnih sredstev steklo bore malo. Da pa bi lahko zagotovili nemoteno sanacijo in poskušali sanirati najbolj ogrožene

z iskanjem sponzorjev med delovnimi organizacijami. Ravno s to idejo so imeli srečno roko, kajti ravno s pomočjo delovnih organizacij-sponzorjev so dela le nekako normalno peljali. Kot že rečeno, je eden teh sponzorjev tudi Inženiring, ki je namenil

Po predvidevanjih upajo, da bodo z enodnevnim zaslužkom uspeli zbrati sredstva za dokončanje prve in druge prioritete.

Toda glede na dosedanje izkušnje z dosedanjim dotokom sredstev iz solidarnosti, še naprej iščejo delovne organizacije spon-

»Samo, da bo pod streho«

Antonu Krušiču 150. milijonov dinarjev. Branko Vanberger, nam je povedal, da Krušičevim gradijo dvojčka z minimalno stanovanjsko površino. Trenutno

zorje, ki so pripravljene pomagati v kakršnikoli obliki. Morda pa se bo odločila še kakšna organizacija iz IMP-ja.

J. VOTEK

Še ena peč za sežiganje odpadkov

Pred dobrim letom je IMP uspešno zaključil dela na novem obratu sinteze v račkem Pinusu. Že ob takratni predstavitvi smo nekaj vrstic namenili ekologiji. Kot vemo je Pinus iz Rač eden večjih proizvajalcev zaščitnih sredstev za potrebe kmetijstva pri nas. Problem uporabe zaščitnih sredstev je bil izredno problematiziran letos poleti. Katastrofe na dravskem polju ne kaže na novo pogrevati, saj smo že lahko dovolj prebrali o njej.

Skrb za okolje

Ko enega od večjih onesnaževalcev so takrat omenjali tudi Pinus, koliko je resnice v tej trditvi

začeli z intenzivnimi vlaganji v čistilne naprave. Sama tovarna ima zgrajeno kemično čistilno napravo, ki po besedah vodje investicij inž. Adija Šuška ves čas

prave je sodeloval Pinus. Vzporredno s čistilnimi napravami so postavili prvo peč za sežiganje odpadkov. V tej peči sežigajo mulj, ki se nabira pri kemičnem čiščenju tehnološke vode, ostanke proizvodnje in embalažo lastnih proizvodov. Inž. Adi Šušek pravi, da sicer formalno niso dolžni sežigati teh odpadkov, vendar to počenjajo od samega obratovanja peči naprej. K temu je pribil, da je sežig ostankov njihovih preparatov in embalaže brezplačen.

Nova peč

Sedanja peč za kurjenje odpadkov je postala že ozko grlo. Inž. Adi Šušek pravi, da peč polnijo saržno, sicer pa je njena zmogljivost okrog 350 kilogramov odpadkov na uro. Ravno zaradi polnjenja peč ne obratuje stalno, ampak v povprečju štiri dni na teden. Trije dnevi pa so potrebni za ohlajanje in čiščenje peči. Pepel sprati analizira Zavod za medicino in higieno v Mariboru. Na osnovi teh analiz potem pepel odlagajo na navadnih deponijah, ali v deponiji za posebne odpadke. In ravno tu se je peč pokazala kot dobra, saj pepel le izjemoma vsebuje strupene snovi in ga zato odlagajo na navadne deponije. Ob tej ostaja odprto vprašanje dimnih plinov, ki po besedah sogovornika tudi niso bili vprašljivi. Nekoliko drugače je sedaj, ko so začeli z obra-

tovanjem v novem obratu sinteze.

»Ker gre za že preizkušeno tehnologijo uničevanja odpadnih snovi, smo se odločili za razširitev zmogljivosti s podobno pečjo kot jo že imamo. V istem času kot mi, je kupila peč za sežiganje odpadnih snovi od istega proizvajalca tudi kranjska komunala, ki pa je žal ni uporabljala, zato smo se odločili za odkup te peči. Zmogljivost te peči je 580 kilogramov odpadkov na uro. Z postavitvijo te dodatne peči mislim, da bomo rešili problem uničevanja odpadnih snovi nekeje za nadaljnjih deset let. Ko bodo vaši monterji postavili novo peč in obnovili dimnik na stari peči bomo začeli z zagonom in meritvami dimnih plinov. Na osnovi teh meritev se bomo odločili za instaliranje ustreznih pralcev dimnih plinov. Mislim, da bomo le-te investirali nekeje v prvi polovici naslednjega leta.« zaključuje inž. Adi Šušek.

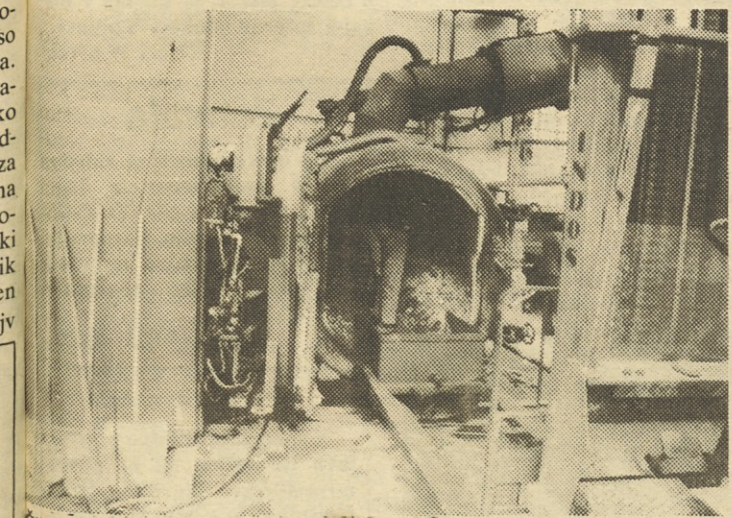
Montaža

Dela na postavitvi nove peči opravljajo monterji mariborske Montaže. Montaža je ta posel prevzela v celoti, z gradbenimi deli vred. Kot je povedal vodja montaže Milan Kirbiš, poleg postavitve peči izvajajo vsa instalacijska dela, pretežno so to strojna dela in prezračevanje v dimnikih. Oba dimnika bosta jeklena, notranjost pa bo oblo-

žena z šamotom. Za razliko od starega dimnika, bo na obeh novih moč priključiti naprave za čiščenje dimnih plinov. Obe peči bosta v prihodnje med seboj funkcionalno povezani. Po besedah Milana Kirbiša pa je Pinus

zaenkrat edini, ki ima tako dobro ekološko zaščiteno svojo proizvodnjo. Po njegovih informacijah se na to pripravlja tudi Krka, ki naj bi rešila svoje ekološke probleme na podoben način.

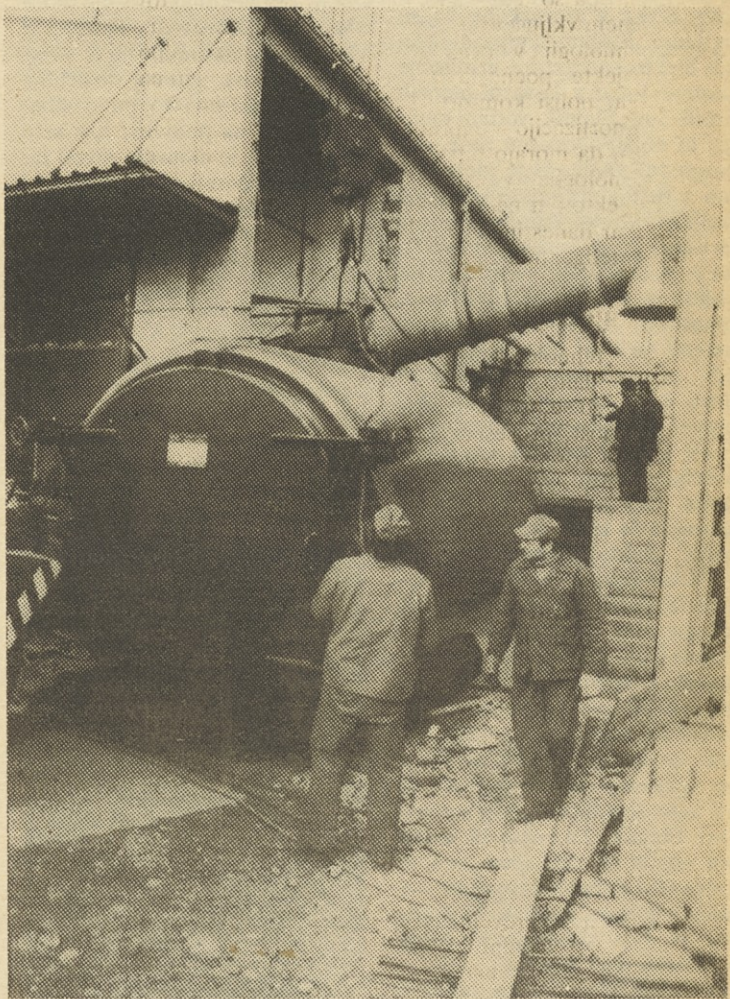
J. VOTEK

Čiščenje stare peči pri kateri monterji obnavljajo dimnik

pa je težko povedati. To tudi ni naš namen. Nekaj pa je gotovo, Pinus že dosedaj ni bil indiferenten do okolja. Ravno zaradi izredne občutljivosti svoje proizvodnje so že pred osmimi leti

od izgradnje obratuje (kar ni ravno značilnost ostalih čistilnih naprav v Sloveniji op. p.). Kemijsko prečiščeno vodo potem še čistijo v krajevni biološki čistilni napravi. Tudi pri gradnji te na-

Postavljanje nove peči

Klima montaža

Zahtevna dela v Leku

Klima montaža izvaja dela na klimatizaciji ljubljanskega in menškega Leka. Med ostalimi deli, ki jih je pridobila v Leku je tudi izgradnja mikrobiološkega laboratorija v obstoječem objektu ljubljanskega Leka na Verovškovi ulici. Klima montažini monterji so letos v omenjeni tovarni izvajali montažo prezračevalnih naprav za GLATT, adaptacijo kompresorskih postaj v menškem in ljubljanskem Leku, novo odvodno enoto za obrat Svečke, lokalne odvode od strojev v prostorih A in S v Mengšu, montažo prezračevalnih naprav za pralnice in sušilnice Ljubljana, izvedbo klimatizacije v tozdu Kemija v Mengšu, povezavo digistorijev in odvod od njih v obratu 21 v Mengšu.

Mikrobiološki laboratorij je projektiral tozdr Projektivni biro, ki si je v končni fazi ogledal gradbišče in ugotovil še potrebne malenkostne dodelave na avtomatiki klimatske naprave.

Promont na Lekovem gradbišču montira cevne instalacije, vodovodne, instalacije kurjave, plina in deminiralizirane vode. SCT pa bo izvedel električne instalacije.

Večidel opreme je nabavil investitor direktno pri proizvajalcih: klimatsko napravo in elektronske regulatorje pretoka pri Klimatu, ohišja absolutnih filtrov iz nerjavne pločevine, protipožarne lopute, dušilce v Tiu, avtomatika je od firme Štifa iz Švice, parni vlažilec od firme Condeir.

Tu ne gre za velik obseg del, ampak je delo tako glede izvedbe kot tudi funkcije zelo zahtevno, je povedal Klima montažin vodja montaže Lojze Dolinar. Velik poudarek je na klimatizaciji: konstantni tlak v prostorih, na čistosti vpihovanega zraka (99,997 odstotka), temperature in vlage.

Mikrobiološki laboratorij (enak primer so lani zgradili v novomeški Krki) se uporablja za ugotavljanje mikrodelcev v določenih snoveh. Lek je imel že doslej podoben laboratorij. Ker pa ne ustreza več današnjim zahtevam, so ga rekonstruirali.

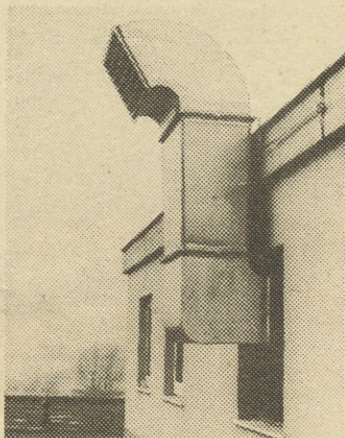
Čeprav je to Lekovo gradbišče majhno, pa na njem ni manjkalo problemov. Z njimi so se monterji srečevali ob prostorski stiski v obstoječi klima strojnici, ob nekaterih prebojih zaradi obstoječih nosilcev, ob premajhni vi-

šini medstropovja, v katerem so ostale še prejšnje instalacije, ob dobavnih rokih nekatere opreme za nemoteno nadaljevanje del. Zaradi nepravčasno dobavljene opreme Klima montaža ni mogla zaključiti svojih del v oktobru, kot je bilo predvideno.

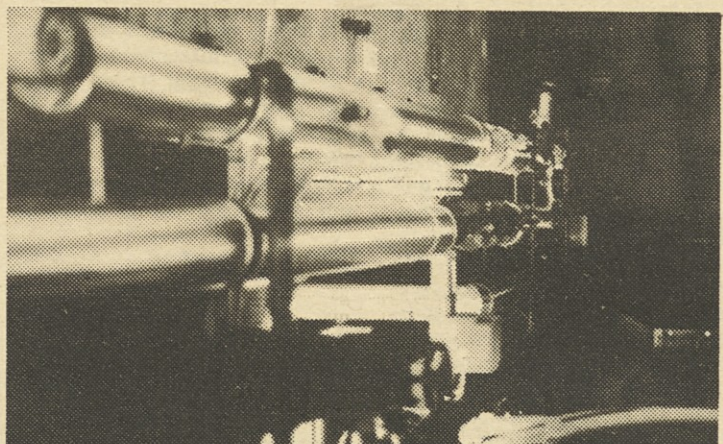
Ob zagonu se bodo verjetno pokazali še kakšni problemi, ki jih bo potrebno v čim krajšem času rešiti (dodatno napajanje elektronskih regulatorjev rešuje tozdr Projektivni biro). Ni še narejen DOP test, ki ga bo izvedla Krka.

Kot je pripomnil Lekov vodja projekta za adaptacijo mikrobi-

Na gradbišču mikrobiološkega laboratorija je bilo povprečno pet Klima montažinih monterjev. Vodja gradbišča iz te delovne organizacije je Lojze Dolinar, vodilni monter pa Ivan Turk. Iz Promonta je vodja montaže Bojan Jazbinšek, vodilni monter pa tovariš Avbelj. Delo strojnih instalacij je nadzoroval tovariš Ranković iz Leka, grad-

Prezračevanje

Dela v Leku

ološkega laboratorija tovariš Gros, nastopa vsaka IMP-jeva organizacija združenega dela kot samostojna firma, kar pomeni, da je med njimi premalo koordinacije. IMP ni mogel pravočasno izdelati svoje opreme, ki sta jo montirala Klima montaža in Promont.

bena dela tovarišica Črnečova, elektro instalacije pa tovariš Koršec.

Vrednost IMP-jevih del, ki se približujejo koncu, je znašala ob podpisu pogodbe (za dela na mikrobiološkem laboratoriju) 700 milijonov dinarjev.

MARIJA PRIMC

AVTOMATIKA

Dobro delo servisa

Servis na Trati obstaja že 20 let. Ob organizaciji tozdr se je razdelil na tri servise: servis Avtomatike, tozdr Črpalk in Itaka. Začetek servisne dejavnosti, pravi vodja Avtomatikinega servisa Ivan Težak, je bil zelo težaven, zlasti težko je bilo pridobiti ustrezen kader, prostore in prevozna sredstva, ki so nujno potrebna za delo servisne dejavnosti. Sprva tudi ni bilo pravega posluha za to dejavnost. Z leti pa se je izkazalo, da je servis nujno potreben in koristen. Brez njega si danes ni mogoče zamišljati prodaje.

V Avtomatikinem servisu je 25 zaposlenih. S tem številom delavcev pokrivajo celotno območje Jugoslavije in delo regulacij v Sovjetski zvezi. Leta 1981 je servis pridobil prostore za svojo dejavnost v Zagrebu, lani v Beogradu, letos pa v Sarajevu. Vsi ti prostori so sodobno opremljeni, imajo tudi vse rezervne dele za servisiranje Avtomatikine opreme. Samo servisa v Skopju in v Titogradu gostujeta na IMP-jevih predstavništvih, dva serviserja pa delata od doma in to v Banjaluki in v Varaždinu.

Servis tozdr Avtomatika tesno sodeluje z vojsko, za katero servisirajo vso IMP-jevo opremo, kajti Vojna pošta Beograd zahteva, da v IMP-ju kontaktira samo s pooblaščenim delavcem IMP-ja, preko katerega gredo vsa naročila, reklamacije in dogovori. V IMP-ju pa se zaenkrat še niso uspeli dogovoriti o nosilcu te odgovorne naloge.

To bodo morali vsekakor čimprej rešiti, če nečajo, da bi jih prehiteli drugi. Ivan Težak meni, da je to, da servis popravlja in sicer razvojnem laboratoriju za proizvodnjo titanovega vinila. Nekje na sredi so bili zdeli na večnamenskem objektu (gasilci in vse ostalo, kar sodi zraven) ter obratu družbene prehrane, komaj začeli pa so z deli na tehnološko prav tako zahtevnem objektu Grafike 3.

Na delo servisa ni pripomb, je povedal Ivan Težak. K dobremu

matike in je pripravljena tudi v prihodnje sodelovati z njim.

Serviserji se trudijo, da kolikor le morejo vso opremo sami servisirajo, za tisto, kar pa sami ne zmorejo, pa stranko napotijo na servis s tistega področja, v ka-

Delo v servisu

terega spada oprema, ki jo je potrebno servisirati. Servis, ki s svojimi uslugami ustvari 10 odstotkov realizacije tozdr Avtomatika, opravlja poleg servisiranja tudi prodajo vse Avtomatikine opreme.

Na delo servisa ni pripomb, je povedal Ivan Težak. K dobremu

delu pripomore mobilnost servisa, ki je opremljen z vsem ustreznim orodjem, z rezervnimi deli in s štirinajstimi avtomobili.

Servis Avtomatike zelo dobro sodeluje s servisi tozdr Črpalk in Itaka in jim olajša delo na terenu, kar prispeva tudi k zadovoljstvu strank, ki na ta način hitreje rešijo probleme, ki nastanejo v toplotni postaji oziroma v toplotni. Vsak serviser se zaveda, da je njegova dolžnost, da po možnosti reši vsak problem tudi na ta način, da obvesti

ustrezen servis, ki dokončno odpravi napako.

V prihodnje namerava servis Avtomatike razširiti svojo dejavnost v dogovorih s strankami o rednem letnem servisiranju in prodaji Avtomatikinih izdelkov, predvsem pa obnoviti staro regulacijo avtomatike z novo.

MARIJA PRIMC

KLIMA

Laboratorij in Grafika v Cinkarni

Celjska Cinkarna je po svoji velikosti in zahtevnosti proizvodnje nedvomno ena od tistih organizacij, ki skorajda ne pozna predaha v naložbeni dejavnosti. Monterji Klime so v času našega obiska že zaključili z montažnimi deli na enem od izredno zahtevnih objektov in sicer razvojnem laboratoriju za proizvodnjo titanovega vinila. Nekje na sredi so bili zdeli na večnamenskem objektu (gasilci in vse ostalo, kar sodi zraven) ter obratu družbene prehrane, komaj začeli pa so z deli na tehnološko prav tako zahtevnem objektu Grafike 3.

Laboratorij

»Znano je, da je kemična industrija izredno občutljiva na spremembe v zunanem okolju. Še posebej ta občutljivost prihaja do izraza na najbolj vitalnih objektih. V našem primeru je to razvojno raziskovalni laboratorij v celjski Cinkarni, v katerem smo pred kratkim zaključili vsa strojna in klima instalacijska dela. Laboratorij je zgrajen na novo, vendar je funkcionalno povezan s posebnim hodnikom s proizvodnjo titanovega vinila. Kot sem že povedal, je bila izvedba vseh instalacijskih del izredno zahtevna. Kot zanimivost bi morda začela pri vodi, kajti vodovod pogosto pojmuje zelo enostavno. Toda na tem objektu smo se srečali z izredno visokimi tehnološkimi zahtevami, glede pritiska, tesnenja itd. Dovoljena odstopanja so namreč minimalna. Zahtevna je bila tudi izvedba klimatizacije, saj sama namebnost objekta zahteva ustrezno temperaturo in vlago zraka. Resda pri klimi nismo vgrajevali kakega posebnega sistema, saj gre v glavnem za klasično klimatizacijo. Montirali smo dve klima omari, izdelani v LTH. Za zagotavljanje vseh prej navedenih zahtev pa je pomembna regulacija,« nam je povedal o samih delih v laboratoriju vodja operative Viktor Žgajner. Dodal je, da so kljub težavam z nabavo ustreznih materialov in opreme uspeli objekt »spraviti pod streho« v predvide-

nem roku, čeprav je bil tudi ta izredno kratek.

Kuhinja

V kuhinji, ki je ravno sedaj v zaključni fazi, monterji klime montirajo vse strojne instalacije in klimatizacijo. Po svoje je objekt povsem klasičen, čeprav je jasno, da vsi objekti, ki so kakorkoli povezani s prehrano, zahtevajo določeno kakovost.

Grafika 3

O grafiki nam je več povedal Franc Hudej, operativni vodja izvedbe. Proizvodnjo grafike v Cinkarni načrtujejo v obstoječem skladiščnem objektu, ki ga bodo temeljito obnovili. V teh prostorih je bil dosedaj kaloferski način ogrevanja. Glede na to, da je proizvodnja grafike izredno zahtevna, bodo monterji Klime opravili temeljito rekonstrukcijo tovrstnega ogrevanja. Poleg tega bodo zgradili novo toplotno podpostajo in klimatizacijo proizvodnih prostorov.

Kot je povedal naš sogovornik, so postavljene izredno visoke zahteve pri klimatizaciji. Minimalna toleranca temperature v prostorih je ena stopinja nad oziroma pod predvideno temperaturo. Prav tako je z vlago zraka, ki dopušča le dvesto odstotno odstopanje relativne vlage zraka, hkrati je nujna popolna brezpražnost prostora. Zato so vse naprave v t. i. S izvedbi. Prav tako se je vlagatelj odločil za uvoženo avtomatsko

INTERNA BANKA

Do tu je prav!

Že drugo leto dobivamo IMP-jevi delavci osebne dohodke na Interni banko IMP, tako da večina delavcev dobi prek te banke ves ali skoraj ves osebni dohodek. Obresti so ugodne. In do tu je vse prav.

Sprašujem pa se, kako je mogoče, da medtem ko čakaš na vpis osebne dohodke (in obenem na dvig) v hranilno knjižico po skoraj dve uri, ker je vrsta precej dolga, drugi dobijo izplačan osebni dohodek, ne da bi čakali v vrsti. Obenem pa se dogaja tudi to, da nekateri delavci dvigajo osebne dohodke tudi za druge delavce, ne da bi imeli za to pismena pooblastila. Nekateri resda čakajo v vrsti vendar s ščirimi, petimi, ali pa tudi z več hranilnimi knjižicami drugih delavcev. V drugih bankah ti brez pooblastila ne izplačajo niti dinarja, kar je prav in pošteno. To o čemer pišem, se dogaja v blagajni Interne banke v Vojkovi.

RUDI WANDT

Zahvala

Ob očetovi smrti se zahvaljujem sodelavcem iz Delovne skupnosti SOZD IMP za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njegovi poti k počitku v prezgodnji grob.

IRMA VRHOVEC

V članku Gradbišče v Sarajevu (objavljen na 6. strani novembrske številke IMP Glasnika) je v prvem stolpcu v stavku »IMP-jev Projektivni biro je projektiral 70 odstotkov projektov, ki so jih imeli ob podpisu pogodbe« za imenom Projektivni biro izostala Klima montaža.

Uredništvo IMP Glasnika

ELEKTROMONTER

Tovarna močnih krmil

Ne vem sicer, čemu naj pripišem, da si naši montažerji ne želijo ravno preveč medijske obdelave manjših gradbišč. Ali je to posledica »zlatih časov« še ne tako daleč nazaj, ali česa drugega, se pač ne ve. Pisu teh vrstic se kljub vsemu zdi, da so tudi mala gradbišča pomembna. Predvsem zaradi specifičnosti, na nek način pa so tudi referenčni odraz moči firme. Nemalokrat se je že zgodilo, da ravno na takih gradbiščih prihaja do izraza sposobnost in kakovost monterjskih ekip.

Peleti – briketi

Tokrat smo se pomudili na gradbišču Perutninskega kombinata Pivka v Neyerkah. Tu so monterji Elektromonterja izvajali elektroenergetske instalacije za novo linijo v Tovarni močnih krmil. Jure Flajnik, vodilni monter in dokaj zgovoren mož, mimogrede človek, ki je identificiran z IMP-jem, kar je bilo moč razbrati, ko sva kramljala o tem in onem (tudi o reorganizaciji), mi je podrobneje predstavil sam objekt in dela, ki jih opravljajo. Identitete z IMP-jem nisem omenil tja v tri dni. To je eden od pokazateljev pripadnosti firmi, ki da jo žal v teh časih kaj preveč ne dajemo v ospredje.

»V tovarni močnih krmil pripravljajo krmo za lastne potrebe. Res je sicer, da smo mi skorajda že hišna firma pri izvajanju elektroinstalacijskih del v Perutninskem kombinatu, tokrat izvajamo elektro instalacije jakega toka za dodatno proizvodno linijo peletov, kot jih imenujejo, v bistvu so to briketi. Po obsegu ne gre za nevem kako zahteven, bolje rečeno, velik objekt, če seveda gledava na njega po vgrajenih metrih kablov, je pa zato specifičen, pripoveduje Jure Flajnik. Po rokih bi moral biti objekt že zaključen, vendar italijanski dobavitelj opreme zamujajo z dobavo opreme. Oprema naj bi bila dobavljana nekje v začetku tega meseca.

»V tem trenutku na objektu delamo štirje monterji, kar je na trenuten obseg del in predviden

rok dobave opreme povsem dovolj. Res je, da objekt ni velik je pa visok 22,5 metra s štirimi etažami, kar nekoliko otežuje montažo. Tudi namestitev opreme je nekoliko nenavadna, saj je strojnica na vrhu, glavna razdelilna postaja in glavni stroj pa se nahajata nekje na polovici. Kot sem že povedal, je montaža ravno zaradi specifičnosti objekta, predvsem pa visokih etaž, precej otežena. O kakih odrih v tem primeru ni govora, pomagamo si z lestvami. Poleg italijanskega dobavitelja opreme je del opreme dobavil domžalski Mlinostroj in je že montirana. Strojni del instalacij pa izvajajo monterji koperske montaže. Razen visokonapetostnih instalacij, smo na obstoječi transformatorski postaji vgradili dodatno polje in instalirali del nove kotlarne.

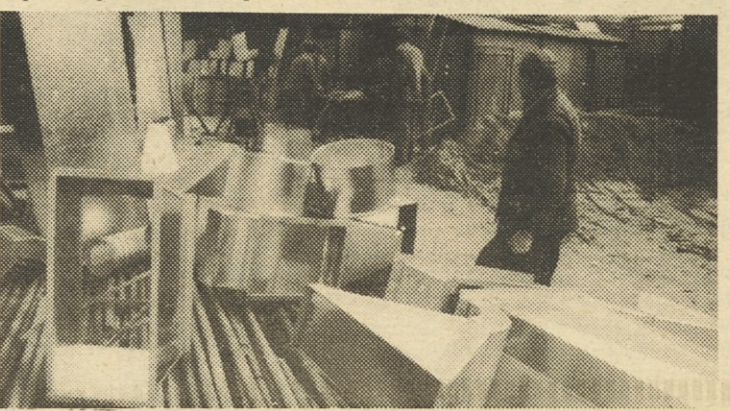
Vezava elektromotorja

Vsa dela potekajo v času normalnega obratovanja že obstoječe tehnologije mešalnice. Tako smo se morali prilagajati samemu tehnološkemu procesu, ko smo opravljali preklape. Pretežno smo ta dela opravili ob nedeljah,« opisuje svoje in »bivanje« njegove skupine na tej kraški primorski planoti Jurij Flajnik.

Burja

Sicer pa je Jurij Flajnik s svojo skupino skorajda nerazdružljiv. Skupaj so že dolga leta, mimogrede omeni, da so se kar osem let selili z objekta na objekt v Iskri. Razšli so se v letošnjem letu za dobrega pol leta in to predvsem zaradi »višje sile« – težave z zdravjem, pove. Pravim mu, da si ravno zaradi tega ne bi mogel želeli boljše okolja in milejše klime. On pa mi odvrne, če to sklepam po današnjem dnevu (dnevu obiska na gradbišču). Ta dan je bil zares turoben jesenski dan z meglo in dežjem in prenetljivo tople. »Veste, ta dan je izredno varljiv, če si na podlagi njega ustvarjate vtise o vremenskih pogojih. Res je sicer to Primorska, toda skorajda ni dneva brez burje, ki je hudičev mrzla, povrh vsega pa te prepriha do kosti. Toliko huje je ravno pri tem našem delu, kajti objekt je visok in odprt, tako da si stalno izpostavljen prepihu in mrazu. Z dodatnim gretjem si kaj veliko ne moremo pomagati. Ne glede na vse to pa bomo zdržali. Upamo vsaj, da bo do decembra dobavljena oprema, ki jo moramo še priklopiti in spraviti v zagon. Kljub vsemu pa je ravno zaradi burje dobro le to, da se vsak dan vozimo in je tako človek le vsak dan doma,« je končal najin pogovor Jure Flajnik.

J. VOTEK

Klimarji

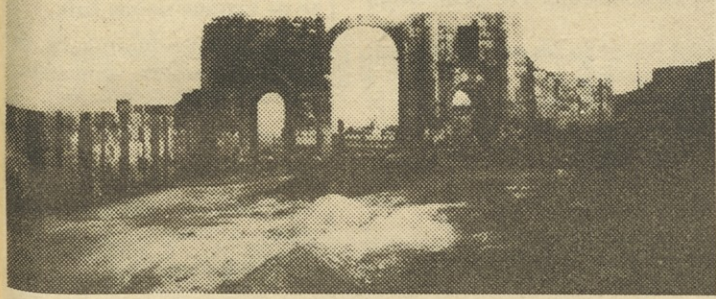
PRAZNIČNO BRANJE

Puščavski dragulj

Nadaljevanje

Misel, da je Petra predstavljala izolirano kulturo in prestolnico, je zgrešena. Kakor je zgrešena misel, da se v mesto pride samo skozi ozko in globoko sotesko Siq. Tu je v času največjega razcveta živelo 20000 ljudi, ki so bili izvrstni obrtniki in trgovci. Do najmanjših podrobnosti so obvladovali terasni način poljedelstva, ki jim je z zapletenim načinom namakanja omogočil, da so preživel dolge sušne dni. Skozi to trgovsko središče je potovala tako iskana roba, kot je

ko so za seboj skrivali grobove mogočnikov, prostorne cerkve in svetišča vklesane v rdeče stene. Čas je izgubil svoj pomen, ko sem se vzpenjal na vrhove gore po tisočletnih tlakovanih stopničastih poteh, skozi cvetoče grme oleandrov, ki so skrivnostno dolino zavijali v prijeten duh, da bi si ogledal svetišče, cisterno za vodo vklesano v kamen... Družbo so mi delali starejši turisti, ki so v dolino prišli iz bližnjega dragega hotela, malce ihtavo trgat enega zadnjih cvetov jeseni svojega življenja, bodisi na konjskem, kameljem ali oslovem

kitajska svila, predmeti iz oddaljene Indije... Ta tesna povezanost s svetom se kaže tudi v arhitekturi, ki je palačam vklesanim v stene nadela duh Babilona, Egipta, Grčije, Rima...

To svetišče narave in človeškega uma, je tukaj v kraljestvu bleščečega sonca in blagodejnih skrlatnih senc kazalo na strast izgubljenega ljudstva strast po popolni lepoti, skladnosti, perfektnosti, ki je dana samo bogovom. Skozi ta svet, ki ga je breme let oplemenitilo z zgodovinsko platino, sem se klatil otvorjen z nekaj litri vode in drobtinami kruha. Strmeč in na moč začuden sem hodil mimo mogočnih razgibanih portalov,

hrbtu. Turistična sezona je bila v zatonu in mesto tako veliko, da sem kljub temu v miru užival ta plemeniti, enkratni dragulj človeške zgodovine. Le tu pa tam je bil razigran beduin pustil krila svojemu konju in se s prešernim krikom predal hitrosti. Ta posvečeni kraj sem zapuščal v večernem soncu pijan od lepote in hkrati žalosten, da moram že oditi.

V tej majhni deželi, kjer je razdalja od Aqabe do Petre le 127 km in od Petre do Ammana 277 km, je bil moj naslednji cilj Jerash, majhno mestoce 96 km severno od Ammana, že povsem blizu sirske meje. V to mesto sem se, preko Ammana, pripeljal z majhnim avtobusom po puščavski avtocesti. V Jordaniji poteka avto-

busni promet malce na svoj način, vendar je odlično urejen. Glavno breme turističnega transporta nosijo veliki klimatsko urejeni avtobusi, ki vozijo točno ob določenem času in katerega sedež je potrebno vnaprej rezervirati. Domač promet pa je odlično rešen z malimi avtobusi, ter velikimi šestdesetimi osebnimi avtomobili, ki vozijo ob približnih časih, ker vedno čakajo, da se napolnijo do zadnjega sedeža, vendar praviloma vozijo skozi ves dan in so znatno cenejši od hitrih avtobusov. Na podoben način je promet urejen tudi v Ammanu, verjetno edinem mestu v Jordaniji, ki ima mestni promet. Mestnim avtobusom dajejo podporo mali avtobusi v obliki osebnih avtomobilov. Seveda pa so tu tudi dragi taksiji. Edina železniška proga služi za tovorni promet in sicer predvsem za prevoz sivega zlata – fosfatov iz puščavskih rudnikov do pristanišča.

Da je mesto izgubilo ogromno svojega antičnega turističnega ugleda, sem ugotovil že nekaj ur, ko sem večkrat prekolovratil malo mestoce, nič večje od grško-rimskega mesta, ki se je stiskalo ob njem. Nisem in nisem uspel najti hotela. Ko so mi tudi nezaupljivi policaji na policijski postaji, ki so mi na vsak način, sodeč po moji zunanosti, skušali dopovedati, da nisem turist ampak sumljiva oseba povedali, da hotela v mestu ni, sem z iskanjem le-tega prenehal. Antično mesto Jerash, ki je najbolje ohranjeno rimsko mesto na Bližnjem Vzhodu, ima podobno zgodbo kot druga izginula mesta. Sledovi kažejo, da so bile tukaj naselbine že v neolitiku, ter nato kasneje v bronasti in železni dobi. 200 let pred Kristusom so se tu naselili Grki in naselbina je počasi prerasčala v pomembno mesto, ki je doseglo svoj vrhunec v prvih stoletjih našega tisočletja. To je bilo pomembno trgovsko in turistično mesto, najprej grško in nato rimsko. Za mestnim obzidjem se je nahajal forum ceste obdane s kolonadami stebrov in javnimi zgradbami. Tu so bili tudi trije teatri, hipodrom, bazen in številni templji. V drugem st., ko je bilo mesto temeljito prenovljeno, je bil tu zgrajen Artimisev tempelj, triumf tedanjega antičnega gradbeništva. Ko je Rim sprejel krščanstvo, so bile tudi tu zgrajene številne cerkve. Sledila so leta počasne stagnacije zaradi sprememb v sistemu trgovanja in nato v 7. st. vdor Perzijcev in kasneje Arabcev. Klicaj na koncu tega drsenja navzdol je bil potres leta 726, ki je dodobra opustošil mesto, ter celoten sistem namakalnih naprav. Puščava je to zapuščeno prebivališče člo-

veka prevzela nazaj tako, da so, ko je mesto ponovno leta 1806 odkril nemški popotnik Seetzen, iz puščavskega peska molili le vrhovi stebrov. Preostanek dneva sem porabil tako, da sem opazoval mestoce, trgovine in ljudi. Da to niso Evropejci, je bilo videti le po neznatnem odtenu temnejše kože, sem ter tja po značilnem jordansem pokrivalu – posebni ruti in še redkeje po dolgi slovesni tuniki do tal. Še nikoli doslej nisem popil toliko čaja kot tega poznega popoldneva. Povabiti tujca na čaj, pokramljati z njim besedo, dve o vtisih, deželi, je za te ljudi nekaj najobčajnejšega na svetu. Deležen pa sem bil tudi malo manj prijetnega srečanja z neznancem v parku na robu mesta. Deležen sem bil nepričakovane klofute in nato obrazložitve, da sem zapeljeval tri male deklice stare tri do pet let, ki sem jih prej v parku prijazno ogovoril. To sem izvedel od dveh drugih Arabcev, ki jih je neznanec, v mojem varnostnem prijem,

kriče pozival k sveti vojni. Na mojo srečo sta bila to pametna človeka, s katerima sem se lahko sporazumel in sta pomagala k mojemu umiku s tem, da sta sonarodnjaka odpeljala, pravzaprav odvedla proč. Kljub temu je bilo sporočilo njegove kretanje tako jasno, da sem se še nekaj dni zatem prebujal prepoten z občutkom hladnega rezila na vratu. Odtlej sem bil še bolj previden ob opazovanju zagrnjenih žensk in pri komuniciranju z otroki, kajti zadeva bi se zame lahko, v kaki osamljeni beduinski vasi, končala popolnoma drugače. Sicer pa se na teh zgodovinskih tleh

srečujeta, sodelujeta, včasih pa tudi nasprotujeta dva dela istega arabskega naroda. Beduini, do pred kratkim še pustinski nomadi, zaprti in plahe narave, ter Palestinci, pregnanci brez pravega doma in zato nemirni. Beduini se šele zadnjih nekaj desetletij, po stoletnem potepanju in življenju v puščavi, nekako navajajo na stalna prebivališča, Palestinci pa se nikakor ne morejo in nečesto pomiriti z dejstvom, da v njihovi domovini vladajo Židje. To pa je nadvse primerna zmes, ki rada vzplamti, kot se je zgodilo nekaj tednov pred mojim prihodom, ko je deželi zaradi neznatne podražitve, ki pri nas ne bi bila niti za temo ženskega klepetu, grozilo popolno omrtvičenje, popoln kaos.

Noč sem prebil na prostem, v okoliščini starega mesta, ki je njega dni premoglo številne taverne namenjene antičnemu trgovcu in turistu. Na ta način sem ubil dve muhi na en mah. Umaknil sem se pred bojovni-

ljev, ki se ga da najti tudi v Siriji, Turčiji, Italiji... Manjka pa mu tiste samosvojesti, enkratnosti, ki je Petra povzdignila v višjo kategorijo.

Moj teden v Jordaniji se je počasi iztek. Na avtobus za Amman me je pospremil Rijad, bivši študent na zagrebški univerzi, ki mi je še zadnje sekunde pred odhodom dajal navodila, kako naj pozdravim njegovo ljubezen v Zagrebu, ki jo ni mogel preboleti. Teh ljubezenskih izpovedi Arabcev sem se že kar navadil. V deželi, kjer je ljubezen prepovedana tema, je bil pogovor s tujcem pravi balzam za dušo in srce nesrečnih zaljubljenec.

Amman, sodobno in veliko mesto s širokimi ulicami, trgi, nešteti trgovinami, ter brezštevilnimi mercedesi, v središču katerega ogromen teater spominja na to, da je bila to nekoč rimska Philadelphia, sem zapuščal sedeč v »avtobusu« – osebnem avtomobilu. Vožnja proti morju, proti meji me je v vročem

kom muslimanske revolucije, ki sem ga srečal pred nekaj urami, naslednjega jutra pa mi, kot prebivalcu mesta, ni bilo potrebno kupiti vstopnice, tako kot ostalim prišlekem. Imel pa sem tudi redko priložnost uživati v prebujanju mrtvega mesta v veličastnem jutranjem soncu. Mesto, ki ga oblasti s pomočjo francoskih arheologov skrbno obnavljajo, je s forumom, glavno cesto Cadro Maximus in ostalimi zgradbami sicer veličastno, vendar name ni naredilo takega vtisa kot Petra dva dni prej. Mesto je sicer dragulj, vendar samo eden izmed podobnih dragu-

soncu skozi razgibano puščavo uspevala. Moji vtisi o pokrajini in ljudeh so se počasi usedali. Nostalgčno sem zrl v sivo rjavo pustoto, ki pa skoraj po čudežu skriva take naravne znamenitosti kot je Mrtvo morje, puščavske doline, ki sta jih klesala sonce in veter, dragulje kot so osamljeni arabski gradovi, rimska mesta, Petra... V polsnu me je prešinilo, da je ta, na videz mrtva sivina, kateri so ljudje skozi tisočletja prilagajali, jo krotili in v boju z njo tudi boleče izgubljali, živa narava prepolna človeških zgodb in usod.

Janez Jaklič

ELEKTROMONTER

Lesonit

Vodja montaže na gradbišču v ilirsko bistriškem Lesonitu, »grča« Pavel Kuclar, je bil pripravljen na vse kaj drugega, kot na pogovor o delih na gradbišču. »Uh kaj bi o tej malenkosti«, je dejal in že je bil v preteklosti, ko se je Lesonit na novo postavljal, pa spet pri politiki in že pri monterstvu v davnih časih. Če uporabim žargon današnjega časa, »prekaljen borec«, ki že ve kako se stvarjem streže. No, da ne boste mislili, da ga je navdajala kaka jeza, ali da je bentil po dolgem in počez. Ne to sploh ne, k stvari je pristopil bolj hudomušno, bolje rečeno humorno, na trenutke malce zajedljivo vendar prijazno in zgovorno. Brez dvoma je to človek, s katerim se bova še pogovarjala. Preidimo k stvari.

Furnirnica

Monterji Elektromonterja so v novi furnirnici v Lesonitu montirali novo 20 kilo Voltno transformatorsko postajo. V sami hali so instalirali visokonapetostni razvod za potrebe tehnološkega procesa. Razvode so potegnili do strojev. Medtem, ko je priklone in zagon opravil dobavitelj tehnologije, ki je iz Italije. Poleg omenjenega razvoda so instalirali še razsvetljavo. Pri že prej omenjeni transformatorski postaji so vgradili še nizkonapetostno kompenzacijo in nizkonapetostni razvod. Na nek način delo samo po sebi ni bilo zapleteno, mi je omenil Pavel Kuclar, saj so bili dolžni pripeljati do vode do strojev in zagotoviti zahtevane pogoje. »Res je sicer, da smo po hali potegnili izredno veliko količino kablov, ki pa so bili na srečo aluminijasti, kar nam je poenostavilo delo. Če bi pa bili bakreni, pa bi pri teh visokonapetostnih kablilih »jebali ježa,« je

pristavil Pavel Kuclar in nadaljeval: »Jasno pa smo se ob tem zopet srečali s podobnimi problemi kot se to dogaja stalno na objektih, ki jih dograjujejo ali povezujejo z obstoječo tehnologijo. Vsi kabelski dovodi se na nek način spajajo z že obstoječimi, tako da smo se v času montaže in povezav morali prilagajati zahtevam proizvodnje in smo podobna dela opravili v glavnem ob nedeljah.«

Montaža

Poleg električarjev so bili na gradbišču tudi monterji koperske montaže. Klimarji so sicer imeli sorazmerno malo posla, smo izvedeli, saj so montirali le dva odsesovalna kabala od glavnega sušilnega stroja furnirja. Bistveno več posla pa je bilo s strojnimi delom instalacije, saj so montirali razvode toplega zraka in celotno ogrevanje.

jv

mudo. Lahko je potem izračunati, za koliko je potem prikrajšan delavec z 10 do 12 milijoni dinarjev osebnega dohodka na mesec. Vsak kolikor toliko dober matematik bo znal to zračunati.

Vse to dá tudi misliti, da si je skupina ali krog ljudi ustvaril ali pa si ustvarja dobiček na račun delavcev!? In v čigavem interesu?

Res je, da je v Tenu Energetika malo dela, vendar ne po krivdi delavca ali delavcev. Se bo kdo našel – kdo od odgovornih – in nalil čistega vina ter povedal pošteno besedo. Od obljubljenega dela ga je bilo le nekaj za Rusijo in zdaj za Italijo; pravijo pa in kot se sliši, je denar že porabljen!? Namesto, da bi pridobili delo in s tem boljši ali vsaj reden dohodek, pa se je nabavilo le nekaj omar, in če sem malo zloben, tudi cvetlična korita. Nabavljena so bila res, o tem obstaja dokument. Mar stare omare in stara cvetlična korita nenadoma niso več dobra?

Rudi Wandt

Opilki

Sociala

Naš socializem se vse bolj razvija v tisto smer, da mu bomo morali zagotoviti socialno podporo.

Joj, kruh!

Vse številnejši s(m)o tisti, ki več denarja znosijo v pekarno kakor pa v banko.

Razvoj

Naš razvoj je bil (pre)dolgo časa tako bliskovit, da se nam od njegovih dosežkov še zdaj bliska v glavi.

Prepozno

Tudi če praviloma na koncu največkrat zmagujeta resnica in pravica, je za prenekaterega po krivem obdoloženega po navadi to že – prepozno.

Položaji

Ni res, da politiki svojih položajev ne bi hoteli prepustiti mlajšim: sinovom in vnukom.

Le da se mnogi trudijo, da bi »tradicija« ostala »v zlahti«...

Država

Po Nietzscheju je država najhladnejša od vseh pošasti.

Morda res, toda s svojimi ukrepi zna ljudi mnogokrat tudi najbolj pogreti.

Ostra logika

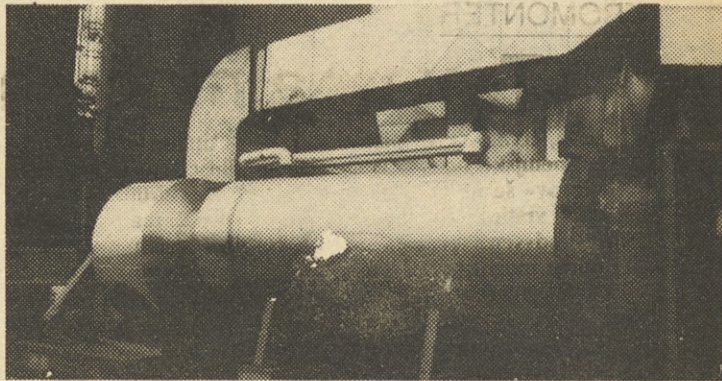
Lačne nezadovoljneže je vsekakor lažje postreliti kakor pa nahraniti.

Samokritika

Samokritika po JUS: Res sem ga sral, toda drugi so ga še bolj.

PROMONT

Ekonomajzer

Promont je v teh dneh v kotlovnici Ilirsko bistriškega Lesonita montiral t.i. ekonomajzer, ki je plod njihovega razvoja. Naprava je namenjena za izkoriščanje toplote odpadnih dimov in kondenzatov. Več o napravi bomo zapisali v naslednji številki, ko bodo opravljene vse meritve.

METAMORFOZA DEMOKRACIJE

Plač ni plače so!

V Tenu energetika se zdaj že drugi v drugi polovici letošnjega leta zatika pri izplačilu osebnega dohodka. Danes 4. decembra bi morali dobiti plačilne kuverte, pravzaprav bi jih morali dobiti že 1. decembra, a je bil to dela prost dan za večino IMP-jevcev. Danes v ponedeljek 4. decembra pa se še vedno ne ve, kateri dan bomo dobili plačilne kuverte – morda konec tedna. Ostali ozdi na Vojkovi so jih dobili že pred 29. novembrom – v nekaterih od njih z datumom 28. novembra, v drugih pa z datumom 4. december. Enako se je dogajalo z osebnim dohodkom za oktober. Takrat je bilo izplačilo 2. novembra. Zaradi praznika 1. novembra pa so nekateri ozdi (Klimat) dobili izplačilo za oktober že 29. oktobra. V delovni organizaciji Ten Energetika pa so na nalogu za izplačilo osebnega dohodka v računalniku napisan datum 2. 11. prečrtaš s kemičnim svinčnikom in z njim napisali datum 6. 11. 1989. Pri tem je omembe vredno še to, da Interna banka v Vojkovi posluje do 12. ure, plačilno kuverto pa dobiš šele po 12.30 ali pozneje in tisti dan ne moreš dvigniti osebnega dohodka, če tega dobivaš prek Interne banke.

Res, da so obresti v Interni banki vabljive in precej ugodne, vendar obstaja občutek, da smo delavci v Tenu Energetika pri krajšani za precejšen znesek, saj obresti veljajo šele od dneva vpisa oziroma datuma na na-

logu. Ker pa so obresti precej visoke, kljub nizkim osebnim dohodkom štirje dnevi veliko pomenijo, saj se enako dogaja tudi pri poročunu 15. v mesecu, ko v Tenu Energetika dobivamo izplačilo z dva do tridnevno za-

B. F.

Planinski pozdrav
Tancek

– Ena od radosti, ki jih lahko doživljam na stara leta – jim je odgovoril –, je v tem, da pomislim na vse tiste ženske, ki se z njimi nisem poročil...

V nedeljo 7. januarja 1990 bomo imeli planinci Planinskega društva IMP Ljubljana izlet po poteh »Partizanske Jelovice« v Dražgoše. Zbrali se bomo na avtobusni postaji v Ljubljani na peronu 29 ob 6. uri 10 minut. Avtobus bo odpeljal iz Ljubljane proti Škofji Loki ob 6. uri 20 minut. Tu bo vodja pohoda Robert Kastelic odločil, ali bo pohod potekal po poti Škofjeloškega odreda ali se bomo z avtobusom odpeljali v Sešlo dolino in nato v Dražgoše. Zdravko Nastran

Šok iz prihodnosti je tu, filozofi pa se samo sprehajajo, sprehodom to zelo koristi.

NAGRADNI NATEČAJ:
Pravilne rešitve pošljite na naslov: IMP Glasnik, Ljubljana, Likozarjeva 6 (Nagradna križanka). Rešitve pošljite do 5. januarja. Med izizrebece bomo razdelili tri nagrade v višini 500.000 dinarjev in tri knjižne nagrade.

	GOVEDO	KRAJ PRI ILIRSKI BISTRICI	MOZOLJ
VRSTA JADENCE			
ČRN TROPSKI LES			
STIK ROKE S TRUPOMI			